

Dosarul nr. 1-1060/2023
1-23061234-12-1-28042023

S E N T I N Ţ A
În Numele Legii

15 mai 2025

mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău, sediul Buiucani

Instanţa compusă din:

Preşedinte de şedinţă, judecător: Ana Cucerescu
Grefier: Cristian Vinogradov

Cu participarea

Acuzatorului de stat Vitalie Codreanu
Avocatului Olga Burea
Inculpatei Diana Dicusari
R/părţii vătămate CMCPPI Vasile Ceban

a judecat în şedinţa publică, în procedură generală, cauza penală privind învinuirea lui **Dicusari Diana *******, născută la *****, IDNP *****, cetăţeană al R. Moldova, originară din r-ul *****, s. *****, domiciliată în *****, com. *****, str. *****lui 7, studii superioare, căsătorită, fără persoane la întreţinere, neangajată în câmpul muncii, nu are grad de invaliditate, dispune de Titlu Onorific de Stat - maestru în arte, anterior nejudecată, **în comiterea infracţiunii prevăzute de art. 30, 327 alin. (1) Cod penal**

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

Cauza penală s-a aflat în examinare în instanţa de judecată de la data de 28 aprilie 2023, fiind repartizată judecătorului Ana Cucerescu la aceeaşi dată şi examinată la data de 15 mai 2025.

Procedura de citare legal executată.

Cu referire la materialele cauzei penale şi a probelor administrate şi cercetate în şedinţă de judecată, instanţa de judecată,

a c o n s t a t a t :

1.Fapta prejudiciabilă imputată:

Potrivit ordonanţei de punere sub învinuire din 21.03.2023 şi rechizitoriului din 21.04.2023 **Inculpata Dicusari Diana ******* este învinuită că a comis o faptă prejudiciabilă, prevăzută de legea penală şi pasibilă de pedeapsă penală, infracţiune săvârşită cu vinovăţie, în următoarele circumstanţe:

Astfel ea, aflându-se în mun. Chişinău, începând cu data de 11.10.2010 până la data de 29.09.2022, activând în calitate de director al Centrului Naţional de Creaţie Populară de pe lângă Ministerul Culturii, reorganizat la 04.01.2011 prin transformare în Centrul Naţional de Conservare şi

Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în continuare (CNCPPCI) de pe lângă Ministerul Culturii, fiind numită inițial prin Ordinul nr.***** din 11.10.2010, ulterior, prin Ordinul ***** din 22.06.2011 și în final prin Ordinul nr.***** din 05.06.2012 în funcția respectivă, având în acest sens, calitate de persoană publică, în corespundere cu prevederile art.123 alin.(2) din Codul penal, căreia în conformitate cu Regulamentul Instituției Publice îi reveneau obligațiunile funcționale de a asigura conducerea și a organiza întreaga activitate a instituției, cât și să reprezinte instituția în raport cu persoanele fizice și juridice din țară și din străinătate, precum și în fața organelor jurisdicționale, să angajeze personal de specialitate și administrativ în concordanță cu reglementările legislative, să decidă de comun acord cu comitetul sindical premiarea, acordarea suplimentelor primelor colectivului, să aplice sancțiuni disciplinare, să decidă constituirea unor comisii permanente sau temporare pentru desfășurarea unor activități, în funcție de necesități, conform prevederilor legale, să emită ordine, dispoziții, decizii cu privire la activitatea internă, să stabilească regimul de muncă, să elaboreze și să prezinte spre aprobare Ministerului Culturii programul de activitate asigurând realizarea integrală a acestuia, să asigure integritatea patrimoniului instituției, buna gestiune a fondurilor materiale și bănești, realizarea planului de venituri și cheltuieli, asigurarea respectării principiilor și normelor eticii profesionale și conduitei morale, să asigure condiții decente de muncă și activitate pentru toți angajații instituției, contrar celor invocate și contrar prevederilor art.261 alin.(1) din Codul muncii, potrivit căruia, „conducătorul unității de stat, inclusiv municipale, sau unității cu capital majoritar de stat nu poate să presteze muncă prin cumul la o altă instituție sau să cumuleze funcții la unitatea pe care o conduce, cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare”, ea, conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale și consecințele ce pot surveni, acționând cu intenție directă și din interes material, folosindu-se de situația de serviciu, la data de 28.10.2010, a emis Ordinul nr.***** prin care s-a numit pe sine însăși în funcția de specialist principal muzicolog prin cumul la instituția pe care o conducea, fără să încheie un contract individual de muncă și fără aprobarea fișei postului, inclusiv, fără a presta o activitate în sensul dat, fiind salarizată ilegal cu suma de 4133, 23 lei pentru perioada 28.10.2010 – 31.12.2010.

Tot ea, la data de 29.03.2011 a aprobat fișa postului pentru funcția de specialist management cultural și marketing al Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, unde și-a atribuit ei însăși această funcție, deși contractul individual de muncă a fost încheiat abia la data de 04.04.2011, fiindu-i atribuit *****, iar potrivit Ordinului nr.***** din 04.04.2011, emis tot de ea, s-a transferat din funcția cumulată de specialist principal teatrolog în funcția de specialist management cultural și marketing al Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, cu normă întreagă de 1,0 începând cu data de 01.04.2011, adică cu 3 zile înainte de semnarea ordinului, astfel, fără a presta o activitate în sensul dat, a fost salarizată ilegal în perioada anului 2011, cu suma de 17857,50 lei.

Mai mult ca atât, potrivit Ordinului nr.***** din 04.04.2011, emis de Diana Dicusarî, ultima s-a transferat din funcția cumulată de specialist principal teatrolog în funcția de specialist management cultural și marketing al Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, deși un ordin de angajare în calitate de specialist principal teatrolog, nu a existat.

În continuare, acționând după același principiu și urmărind același interes material, la data de 06.06.2012, Dicusarî Diana, a emis Ordinul nr.*****, prin care sa angajat în calitate de specialist management cultural și marketing la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului

Cultural Imaterial, cu normă întreagă de 1,0, pe bază de contract individual de muncă prin cumul, iar în aceeași zi, a mai emis un Ordin cu același număr *****, prin care sa angajat în funcția de șef Secție cultură și marketing la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, începând cu data de 06.06.2012, cu normă întreagă adică de 1,0, pe bază de contract individual de muncă prin cumul, funcție pe care a deținut-o în paralel cu funcția de Director general al instituției până la data de 29.09.2022, pentru care a fost remunerată ilegal cu suma de 373451,02 lei.

În acest fel, Diana Dicusarî, în perioada 11.10.2010 până la data de 29.09.2022, activând în calitate de director al Centrului Național de Creație Populară de pe lângă Ministerul Culturii, reorganizat la 04.01.2011 prin transformare în Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în continuare (CNCPPCI) de pe lângă Ministerul Culturii, angajându-se fictiv în funcțiile enunțate supra, a primit ilegal mijloace bănești sub formă de salariu, în sumă totală de 395 441,75 lei, cauzând persoanei juridice „Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial” cu IDNO-*****, daune în proporții considerabile, fiind afectată în același timp și buna desfășurare a activității în sfera publică.

2. Procedura examinării cauzei penale.

În ședința de judecată inculpata **Dicusarî Diana ******* vina în comiterea infracțiunii imputate nu au recunoscut-o și au pledat pentru examinarea cauzei în procedura generală. În acest sens, în conformitate cu art.art.351, 352 din Cod de procedură penală, instanța de judecată a dispus examinarea cauzei penale în procedura generală.

3. Argumentele participanților la proces.

1. Poziția inculpatului.

Fiind oferită posibilitatea de a se expune și a prezenta argumentele în fața instanței, **inculpata Dicusarî Diana *******, în ședința de judecată a declarat că învinuirea în crimă nu o recunoaște. În octombrie 2010 a fost numită de ministrul Boris Focșa în calitate de director în cadrul Centrului Național de Creație Populară pe atunci. Tot în acea perioadă aproximativ peste o săptămână ministrul Boris Foșca a invitat-o și i-a zis că în minister toți directorii care sunt mai cumulează o funcție din motiv că salarizarea este foarte mică și toți directorii au câte o funcție cumulă. Din acest motiv i-a spus să vadă ce cunoaște a face și să vină cu o cerere către dumnealor. Atunci la centru era vacantă funcție de muzicolog, care prevede ascultarea din arhivă a melodiilor și scrierea într-un registru ce fel de piese sunt. Susține că absolvind Institutul de Arte ca regizor, fiind și actriță la Teatrul Folcloric, ca și toți actorii a avut școala muzicală absolvită și avut toate abilitățile și cunoștințele a fi muzicolog, unde înțelegea ce înseamnă cântec folcloric, popular sau altceva. De aceia a scris această cerere nu își amintește exact din ce data, însă era luna octombrie mai târziu, pe care ministrul i-a acceptat-o și la întrebare ”ce face mai departe, fiindcă avea un ordin de angajare ca director a Centrului”, dânsul i-a zis că este funcție prin cumul și urmează ea să facă ordinul pentru că este funcție din cadrul instituției pe care o conduce. Așa și a făcut a emis ordinul de angajare și a lucrat 3 luni de zile. Ulterior, la Centru a parvenit o cerere din partea d-lui Nicolaescu, care era muzicolog și pe care l-a angajat în funcție, care a cumulat-o. De la începutul anului 2011 a mers la d-ul ministru cu altă cerere, care era vacantă pe atunci - specialist teatru. Reiterează inculpata că avea

toate cunoștințele de regizor și funcția de specialist teatrolog pentru dânsa nu era o problemă. Toată coordonarea activității artistice al teatrelor de amatori din republică era coordonată cu dânsa. În 2011 în acea perioadă s-a reorganizat Centrul Național de Creație Populară în Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial și atunci s-au schimbat și statele și toate activitățile. În acea perioadă a găsit și un specialist teatru și evident că iarăși a plecat din acea funcție și din aprilie 2011 a fost angajată de Ministrul Focșa ca specialist management cultural și marketing. Iarăși având toate cunoștințele în acest domeniu pentru că licența a făcut-o în specialitatea managementul în domeniul culturii. A activat în acea perioadă până în anul 2012 din motivul că fosta directoare Iustina Scarlat a contestat în judecată ordinul ei și a fost eliberată în luna iunie și numită în luna iulie și din acest motiv din 2012 iarăși a întocmit încă o cerere și iarăși a fost angajată pe aceeași funcție, doar că în calitate de șef de secție marketing și management și în toată această perioadă a activat. Tot ce ține de activitatea sa susține că aceasta era coordonată cu Ministerul Culturii, funcția de director general pentru dânsa era foarte serioasă. În ceea ce ține de funcția de specialist management și marketing cu atenție sporită a atras atenția acestei activități pentru că toate activitățile în teritoriu erau coordonate de dânsa personal care se regăsesc în planurile și rapoartele de activitate. La fel, susține că rezultatele activității sale din 2010 până în 2022 se observă prin lucrurile ce s-au schimbat vizibil în republică în sensul dat. Echipa pe care eu a condus-o și practic tot ce a realizat în acești ani este vizibil și acum pentru toată lumea. Rezultatele vorbesc de la sine începând cu Colendatul Ceată de bărbați scris în UNESCO, festivalul dosarul Mărțișor, Camașii cu Alțiță înscris în UNESCO și dosarul Scoarțelor. Cunoștințele pe care eu le-a acumulat în această perioadă erau reflectate propriu zis în rapoarte și programe nemijlocit în activitățile propriu zise. Niciodată nu a ascuns nimic toată lumea știa că ea cumulează funcțiile și Ministerul Culturii și colegii din cadrul Centrului. S-a adresat de mai multe ori colegului jurist ca să atragă atenție dacă nu face încălcări, dacă este totul în regulă pentru că citea în Codul Muncii, unde este scris că nu este voie, de asta și întreba de fiecare dată ca să nu greșească și ca să nu aibă probleme. A ridicat actele celeilalte predecesoarei directoare care era la Centru d-na Iustina Scarlat și care exact așa avea funcții cumulate pe parcursul la mai mulți ani. După care a înțeles că toți directorii cumulați alte funcții. Din discuțiile recente cu d-na director de la „Joc” a aflat că ea la fel a acumulat funcții. Susține că nu a furat, nu a ascuns și nu a dus în eroare pe nimeni, toți banii și activitatea a fost declarată fie la Ministerul Culturii chiar și prin rapoartele la ANI în rest nu este vinovată cu nimic.

La întrebările apărătorului Olga Burea, inculpata a declarat că în cadrul Centrului era persoană angajată în calitate de jurist. Despre angajarea prin cumul a discutat cu acea persoană. A rugat pe d-na din anticameră care se ocupa de acte să verifice dosarul încă odată și care i-a zis că odată ce cererile sunt semnate de ministru de angajator nu este o problemă. Totodată, susține că când a discutat cu d-ul Romandaș cel care a scris Codul Muncii i s-a spus că ea nu are statut de funcționar public și nici nu este persoana cu funcție de demnitate publică, adică are un alt statut și i s-a zis că este voie de cumul funcțiilor pentru că salariu era foarte mic. A avut perceperea că cumul funcției este una legală, chiar și în momentul când în anul 2018 a fost schimbată salarizarea la Ministerul Culturii a discutat cu d-na Olga Susarenco și a întrebat-o dacă este o problemă și cum să procedeze. Dânsa i-a zis că atât timp cât este permisiunea d-lui ministru să nu facă griji. În calitate de director al centrului a avut dreptul să emită ordin de angajare pentru că era în atribuțiile directorului general. Erau situații când lucra de luni până luni, activitatea sa era mai mult reflectată în teritoriu: satele și

raioanele din Republica Moldova. Coordonarea artistică a colectivelor de amatori era una vastă, începând de la asistența de specialitate alături de colegii săi specialiști în domeniu până la participarea în activități. A participat în cadrul activităților culturale nu în calitate de director general. Activa și sâmbete și duminici. Specialiștii care lucrau sâmbăta și duminica aveau dreptul să-și i-a recuperare pentru ziua de odihnă lucrată. Însă ea nu avea cum de multe ori să recupereze zeile muncite, pentru că avea activități multe cu participarea personală de aceea permanent era într-o activitate. Nu mai era vorba că se duce mai degrabă sau vine mai târziu. Lucrul oamenilor din domeniul culturii întotdeauna este neîntrerupt. Nu a existat un raport de activitate nesemnat, de fiecare dată erau coordonate cu ministerul, cu ministrul, de multe ori erau vizate de șef direcție patrimoniu în cadrul direcției Ministerului Culturii. Niciodată nu a fost sancționată disciplinar, mereu încerca să fie bine, acest lucru se demonstrează cu diplome de buna organizare activității în cadrul instituției pe care le primea în fiecare an.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, inculpata a declarat că suma din rechizitoriu și sumele care a primit pentru funcția de șef secție cultură și marketing corespund, își amintește că din 2010 salariul era 920 lei și așa tot se ridica cu 5 %, pentru toți anii acestea s-a adunat suma aproximativ de 380 000 lei. Cu privire la majorarea salarială pentru angajații Centrului venea scrisoare mereu de la Ministerul Culturii sau de la Guvern, precum că era salarizarea mărită cu 5-10% și în urma ordinului ministrului care era transmis Centrului făceau un ordin pentru contabilitate, dar de cele mai multe ori venea de la minister. Era un ordin precum că începând cu 2012 se majorează treapta de salarizare cu 5% și în baza acestui ordin de la Ministerul Culturii se majorau toate salariile angajaților. Se majora exact cu suma specificată în ordin asta o făcea contabilitatea. Din 2011 până în 2022 a cumulat funcțiile: prima funcție a fost funcția de muzicolog 3 luni de zile octombrie-decembrie, după care în 2011 până în aprilie funcția de teatrolog 3 luni de zile și după care funcția de specialist marketing și management care este aceeași funcție doar că a fost modificată denumirea. Primele 2 funcții le-a cedat altor angajații, d-lui Nicolescu care atunci a revenit la Centru și apoi în funcția de specialist pe teatru la fel a găsit o persoană. Funcția de șef secție cultură și marketing o deținea din 2011. Din 2011 până în 2022 nu s-a adresat nimeni ca să se angajeze în această funcție, din motivul că salarizarea era foarte mică. Ca să fie suplinită această funcție de altă persoană, au avut o colaborare frumoasă cu Institutul de Arte și în fiecare an la Centru veneau studenții cărora de fiecare dată le spuneau să vină cine este interesat. Cu privire la faptul dacă erau și alte funcții în cadrul Centrului care nu erau ocupate susține că era diferit era vacantă funcția de muzicolog, apoi specialist coruri, specialist formare pentru copii. De cele mai multe ori la Centru se angajau și plecau pentru că salarizarea era foarte mică. Nimeni nici nu a avut interesul pentru această funcție de șef secție cultură și marketing pentru că nu este cea mai ușoară pentru că trebuie să cunoști foarte bine republica trebuie să cunoști foarte bine colectivele din țară pentru a coordona activitatea artistică. Nici la minister și nici la Centru nu a fost platformă în care să se publice funcțiile vacante. Centrul avea un site crede că din anul 2012-2013, dar concret nu poate spune din ce an. Nu cunoaște din ce cauză nu a fost publicat pe site-ul Centrului funcțiile vacante. Salariul lunar al unui șef secție marketing de la început era 957 apoi era 995 apoi 1200, iar în 2022 era 5000 și un pic. Salarizarea a fost modificată din decembrie 2018 și de atunci a fost mărit salariul. În fiecare an era buget la salariu, acest buget era gestionat de contabilitate și director. Pe lângă dânsa mai era administrația care participa în primul rând la planul financiar și împărțirea bugetului pentru

salariu, pentru activități culturale, etc. Activa în funcția cumulată pe norma întreagă adică 1,0 și în funcția de director tot pe 1,0. În ziua de lucru executa o normă 1,0 pe funcția de director și o normă de 1,0 pe funcția șef secție marketing. Funcția de director general răspundea de activitatea nemijlocită a specialiștilor în cadrul centrului și activitatea în instituție. Activitatea de coordonare artistică a culturii din țară intra în responsabilitatea șefului marketing și cultură. Susține că directorul era primul reprezentant al instituției în fața altor autorități și instituții a statului, dar directorul de regulă nu se ocupă de coordonarea artistică de selectarea colectivelor de regizare, de scenariu. Susține că exercita atribuțiile șefului centrului, fiind implicată și în altă activitate. Nu poate răspunde cine exercita atribuțiile șefului secție marketing și cultură până a fi ocupată de dânsa, dar vice-directorul cumva mereu era implicat când era lipsă de persoană. Ultimul controlul care a fost inițiat de Ministerul Culturii din câte își amintește a fost la sfârșitul lunii iunie începutul lunii iulie 2022. Susține că acest control a fost inițiat din motiv că de la Ministerul Culturii foarte frumos au rugat-o să plece din funcție și că în cazul contrar vor instrumenta dosar penal și nu numai. În luna iulie 2022 de dânsa s-a apropiat o doamnă care i-a spus că trebuie să plece din funcție împreună cu vice-directorul. A întrebat din ce motiv trebuie să plece și a primit răspuns că trebuie să plece pentru că cineva se dorește pe locul ei. A spus că nu a făcut nimic rău și de ce trebuie să plece și i s-a spus că se va găsi, iar peste câteva timp a venit control deja detaliat cu 3-4 persoane care au intrat prin fiecare birou. Atunci era stresată pentru că persoanele care efectuau control erau foarte agresivi. Când a relatat de doamnă cu care a vorbit a avut în vedere de Nadejda Mocanu. Nadejda Mocanu i-a spus că ea trebuie să plece din funcție și că ministrul personal nu are careva obiecții față de dânsa, dar el este rugat de la Guvern, Parlament, Președinție și i s-a dat timp să se gândească și a spus că trebuie să vorbească cu d-ul ministru. I s-a spus că d-ul ministru o va primi de exemplu mâine la ora 5. A venit la Guvern și ministrul nu a primit-o și d-na încă odată a rugat-o să plece ca să nu-i facă probleme și ea a promis că va scrie cerere. A venit la Centru, colegii o așteptau și au spus că pleacă toți de la Centru după care ea s-a îmbolnăvit a pierdut vederea a fost la spital și a avut operație, după care fiind pe buletin a fost suspendată din funcție, după care foarte repede au eliberat-o. Din 20 colegi au scris cerere și au plecat 16 persoane. În luna noiembrie a revenit de pe buletin a venit la ministru a întrebat ce se întâmplă și ce fac acum cu dânsa pentru că se primea că erau 2 directori. I s-a spus că trebuie să scrie explicații și a întrebat ce fel de explicații să scrie dacă este suspendată din funcție. A contestat în judecată actul de suspendare și actul a fost anulat, când a venit la minister cu acest ordin, foarte repede a fost suspendată pentru că era dosar penal și iar nu a putut fi încadrată în câmpul muncii. Toți colegi care au lucrat cu atitudine în domeniul culturii nu mai sunt la locurile lor. Plusul cel mai mare este că d-na care s-a dorit în locul ei nu mai este la Centru, ministrul nu a mai dorit cu dânsa să încheie contract. Atunci nu a depus careva plângeri. A depus o plângere în luna decembrie 2024, având în vedere că de pe un site necunoscut chipurile din numele CNA a fost trimisă în toată țara informația precum că ea este vizată într-un dosar penal. Atunci a făcut o scrisoare către CNA, unde a întrebat dacă s-a trimis acest mesaj și i s-a răspuns că nu este de pe pagina lor, că ei nu au așa site și este o fantomă și atunci i s-a recomandat să se adreseze cu o plângere la PA pentru răspândirea datelor cu caracter personal, defăimare și pentru că au creat o scrisoare de la CNA. Nemijlocit pentru amenințări nu a depus că nu a avut probe. Nu a cunoscut de controale, au venit și le-au zis că urmează a fi verificate toate actele care sunt. Până la acel control au mai fost și alte controale mici și revizii, dar nu au fost probleme cu actele. Până în anul 2017-2018 nu au fost verificări. Personal s-a

adresat în formă verbală să fie efectuată verificarea pentru că era tânără avea 35-36 de ani și nu dorea să facă ceva greșit. Bugetul instituției era 1 200 000, iar de la Ministerul Finanțelor, s-a spus că oricare ban care se cheltuie este vizibil și de asta ei nu vin cu verificări. În 2022 salariul de bază în calitate de director era 10 500 net și deja pentru funcția cumulată 5000, cu adausuri cu performanță de 10%. Ține minte exact că ultimul salariu era 15500 lei pentru ambele funcții. De la început salariul era 2200 lei pe ambele funcții. Un salariu de director general în 2011 era 1232 și salariul cumulat era 957 de aceia și era idea ca toți să lucreze pe 2 salarii pentru că salariile erau foarte mici și la sfârșit de lună primea în jur de până la 3 000 lei pe 2 funcții.

La întrebările R/legal al părții vătămate Vasile Ceban, inculpata a declarat că înafara de dânsa mai erau specialiștii angajați ai Centrului, care erau responsabili de activitatea legală a Centrului. A fost angajată în funcție de către Ministrul Culturii Boris Focșa. Funcția de director general era funcția care se regăsea în statele Ministerului Culturii celelalte funcții cumulate pe parcursul anilor erau din cadrul centrului și ele nu trebuiau să fie înregistrate la minister și vizate, ele trebuiau să fie înregistrate și vizate la Centru. A depus cereri oficiale semnate de ministru prin care a solicitat cumularea funcției în cadrul centrului, însă nu-și amintește dacă era ștampilă de intrare. În calitate de angajato în cadrul Centrului figurează Ministrul Culturii Boris Focșa. A confirmat că din partea angajatorului există un ordin cu privire la modificarea contractului de muncă referitor la ocuparea funcțiilor prin cumul în cadrul centrului. Toate actele care le avea în dosarul personal sunt la dosar. Susține că cu permisiunea ministrului a avut dreptul să cumuleze funcția de șef secție marketing cu titlu de excepție pentru că și în Codul Muncii sunt unele excepții.

3.2. Argumentele acuzării de stat.

Conform art.26, alin.(3) Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului. În ședința de judecată acuzatorul de stat, procuror în Procuratura Anticorupție Vitalie Codreanu în susținerea învinuirii formulate față de inculpata Dicusari Diana, învinuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 30, 327 alin.(1) Cod penal, a prezentat următoarele probe administrate la urmărirea penală și examinate nemijlocit în ședința de judecată:

- Declarațiile reprezentantului părții vătămate Vasile Ceban, care fiind audiat în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că susține pe deplin acuzarea înaintată de către procuror, faptele expuse în rechizitoriu corespund realității, sunt bazate pe documentele sus menționate emise de către inculpata Dicusari Diana și care sunt anexate ca probe materiale în formă de înscrisuri la materialele cauzei penale. Ele confirmă cu certitudine comiterea infracțiunii incriminate de către inculpata Dicusari Diana. Într-adevăr prin ordinele și contracte și restul documente semnate de către ea, inculpata Dicusari Diana a comis infracțiunea imputată și în acțiunile acesteia sunt întrunite toate elementele constitutive ale infracțiunii. În rechizitoriu și în ordonanțele de punere sub învinuire sunt descrise amplu elementele constitutive incriminate de art. 327 alin. (2) Cod penal. Menționează că într-adevăr inculpata nu avea dreptul să emită ordine de angajare pe sine însuși în diferite funcții, în deosebi în funcții de conducere cum ar fi cea de șef de secție întrucât ea la acel moment ocupa o funcție de conducere, adică era directorul centrului, știa cu certitudine că nu este în drept și legislația muncii nu îi permite încheierea contractelor cu sine însuși. Aceste ordine au fost ridicate de la centru, contractele și acorduri există și au fost semnate de către inculpată și au fost ridicate de la centru de către organul de urmărire penală și suma prejudiciului material cauzat centrului corespunde sumelor

illegal încasate din mijloacele financiare ale centrului și confirmate prin semnăturile inculpatei, prezente în contabilitatea centrului. Susține cererea de chemare în judecată în cadrul acestui proces, este anexat la materiale și solicită încasarea.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, reprezentantul părții vătămate a declarat că nu poate spune din ce dată sunt ordinele și alte acte dar ele sunt la materialele cauzei și ele sunt corecte și au fost ridicate de la centru din acest motiv nu a memorat. Circumstanțele date au fost stabilite de către noua administrație a centrului în toamna anului 2022, pentru că până în septembrie 2022, Dicusarî a fost în funcție de director la centru. A făcut cunoștință cu toate ordinele și documentele în noiembrie 2022, este jurist în cadrul acestui centru și a fost prezent și la urmărirea penală. Dicusarî a fost suspendată din funcție în 29 septembrie 2022, după care a fost numit director interimar - Silvia Zagoreanu, care deja primind în gestiune a depistat încălcările. A fost un control de către Ministerul Culturii pe la sfârșit de august sau început de septembrie 2022, a fost în 2 etape, nu cunoaște perioada concretă. Alte controale de către Minister până a fost eliberată Dicusarî din funcție nu cunoaște dacă au fost efectuate. Controlul efectuat de către Ministerul Culturii nu cunoaște dacă a fost inopinat sau nu. Controlul a vizat doar activitatea doamnei Dicusarî ca conducător a centrului. Pentru funcțiile ocupate de către Dicusarî în cumulativ, nu a fost organizat un concurs, din motiv că nu a fost elaborat un regulament intern de ocupare a funcțiilor în cadrul centrului. Nu cunoaște dacă Dicusarî Diana a prestat sau nu acele munci în cumul, din motiv că nu a activat nici dânsul și nici conducerea actuală. Dar consideră că nu era posibil de exercitat munca concomitent din considerentul programului de lucru a doamnei de 8 ore. În legătură cu aceste activități careva acte sau evidență, care se prezenta în contabilitate, erau tabele de pontaj, care prevedeau orele de muncă, la moment nu cunoaște cine le întocmea. Sunt fișele de post în care fiecare expune ce activitate face persoana. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru sunt litigii de muncă legate cu Dicusarî Diana cu privire la tabele de pontaj, suspendare și eliberare din muncă a acesteia. Încasarea salariilor se făcea prin contabilitate, se semna în borderou de plată și se lua banii în numerar, ulterior au fost transferate pe card. Au fost primiți banii de către Dicusarî Diana și au fost și premii primite. În perioada anilor 2010-2022, persoane care pretindeau la angajarea pe funcțiile date nu cunoaște, pentru că nu au fost expuse public concursurile. Funcțiile care au fost cumulate de către inculpată, nu au fost expuse oficial nicăieri pentru ca cineva să aplice la concurs.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesia, reprezentantul părții vătămate a declarat că până în anul 2010, nu cunoaște dacă directorii au cumulat alte funcții. Faptul dacă se practica cumul de funcții de către directori până în anul 2010, poate fi verificat doar dacă s-au păstrat documentele în acest sens. Cumulurile au fost aprobate de către minister, dar nu puteau fi aprobate toate, or, legislația muncii nu permite asta. Funcțiile ocupate de către Dicusarî erau prevăzute în statele de personal. Despre faptul că Dicusarî nu a prestat munca în calitate de teatrolog, muzicolog și șef secție conchide din motiv că în obligațiile de serviciu al ei intra exercitarea activității pe 8 ore de muncă și în acest program de 8 ore, nu avea posibilitatea să mai îndeplinească 8 ore sau 4 ore de altă activitate. Nu a fost nici-o notă informativă sau un document care ar confirma exercitarea atribuțiilor de muzicolog, nu există nici dări de seamă. Despre rapoartele trimestriale completate de către Dicusarî și expediate la Ministerul Culturii, nu a văzut că nu are acces la arhivă, dar dacă există este vorba despre falsificarea documentelor semnate tot de inculpată. În atribuțiile directorului centrului intră verificarea legalității oricărui dosar personal și inclusiv al ei, adică este unica persoană responsabilă.

Ordinul de suspendare din funcție este contestat, dar nu cunoaște soluția. Suma indicată în rechizitoriu este salariu net.

- Declarațiile martorului Svetlana Pociumban, care fiind audiată în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că pe Dicusari Diana o cunoaște în calitate de directoare a centrului pentru conservarea, promovarea patrimoniului cultural, ea coordona activitatea acestui centru, având în vedere funcția sa, avea relații colegiale.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că în anul 2022, ea activa în calitate de șef direcția patrimoniu cultural a Ministerului Culturii. Evaluarea centrului a avut loc în anul 2022-2023, nu ține minte exact. Acel ordin a fost emis la indicația Ministerului - Sergiu Prodan. A fost instituit un grup de lucru din care a făcut parte împreună cu Ana Varzari în funcție de auditor, Mocanu șef direcția management instituțional, Gladii în calitate de jurist la acea perioadă și nu mai ține minte dacă mai era cineva în componența grupului de control. Acesta fost o indicație să fie făcut controlul, nu a fost anunțată despre motivele controlului, nu a participat la alte controale. Atunci a fost creat acest grup pentru a verifica activitatea centrului, nu cunoștea că acest control să fi fost programat. La Ministerul Culturii careva plângeri nemijlocit pe directorul Centrului de la persoane terțe nu au fost înregistrate. A fost odată doar în calitate de membru de lucru la fața locului, iar restul grupului a fost probabil o lună la centru cu control. Ea personal în cadrul acestui control avea sarcina de a verifica activitatea de specialitate, verificarea atribuțiilor de specialitate pe competența patrimoniului cultural imaterial cum ar fi, respectarea planului de activitate a centrului pe partea de cercetare și verificarea patrimoniului imaterial inclusiv organizarea activităților cu caracter național și local de verificarea patrimoniului imateriale, plus elaborarea normelor metodologice pe componența patrimoniului imaterial și organizarea sesiunilor și instruirilor pe același subiect. Au fost constatate anumite erori a centrului integral, în special în insuficiența materialelor metodice elaborate. Activitățile care urmau a fi organizate în conformitate cu planul de activitate în principiu au fost realitate. Centrul condus la acea etapă urma să elaboreze raportul pe patrimoniu imaterial UNESCO și acest raport a fost întocmit parțial. Aceste erori a enumerat în raportul său în acest grup de lucru. În același raport a constatat că activitatea centrului poate fi considerată satisfăcătoare, iar pentru corectarea erorilor a propus să fie elaborat un grafic eșalonat de soluționarea neajunsurilor. Ana Varzari a întocmit raportul că ea era în calitate de auditor și a prezentat raportul spre familiarizare. În versiunea inițială a raportului care i s-a prezentat spre semnare au fost trecute o serie de încălcări din punct de vedere financiar și de altă natură, lucruri care depășesc competența sa, a funcției care deținea atunci, iar constatările sale nu a găsit în versiunea inițială a raportului și a solicitat acesta să fie completat cu constatările pe competența sa, ceea ce ulterior a fost făcut. Nu ține minte careva sume, dar s-a constatat despre cumularea funcției de director cu funcția unui șef direcție de către director Dicusari Diana, fapt care era imputat drept ilegal. Nu ține minte dacă era indicat termenul sau nu în raport. Nu a urmărit ordinele de numire și cumulare și nu cunoaște. Cu Gladii sau Varzari ca membri acelui grup de lucru a discutat, ei au ridicat acte dar ea a fost odată doar acolo și nu a verificat fișele de post și alte acte care sunt în gestiunea directorului. Însă activitatea care o făcea Dicusari, depășea mult atribuțiile directorului pentru că directorul are sarcini generale de coordonare și monitorizare, el nu trebuie să participe la elaborarea scenariilor și evenimentelor care se organizează de către entitate. Dicusari a făcut parte din foarte multe grupuri de lucru din cadrul Ministerului pentru organizarea evenimentelor naționale cum ar fi zilele naționale, a

costumului sau târgul național a covorului. Sunt niște acțiuni majore care implică un timp mare în organizare și directorul putea să dea indicații ca să se organizeze și atât. Dicusarî participa nemijlocit la toate pozițiile practic toată logistica, da la solicitarea ministerului Culturii, sau solicitarea sa în calitate de șef direcție. Nu a auzit de la Dicusarî ca să prezinte refuz ca să participe la un eveniment. Funcția care o cumula era inclusiv organizarea evenimentelor care a anunțat, organizarea sesiunilor de instruire a specialiștilor din teritoriu. Nu a văzut ordinul ca să răspundă dacă a fost angajată Dicusarî Diana pe o zi de lucru integrală. Orice funcție poate fi scoasă la concurs, dar toată lumea cunoaște că salariile în cultură nu sunt atractive și nu erau persoane care să stea în rând la angajare.

La întrebările reprezentantului părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că în atribuțiile sale de serviciu era coordonarea activității centrului. În calitate de șef direcție patrimoniu a activat până în 31.10.2023 din 2017. În perioada din 2017 și până a fi în comisie care a făcut control la centru, ea nu cunoștea că Dicusarî Diana în funcție de director cumula careva funcții. Legislația muncii este pentru toți și nu cunoștea dacă Dicusarî Diana era în imposibilitate și dacă a încălcat legislația, deoarece nu este funcție publică ca să fie impuse anumite rigori. Nu cunoaște norma ca să spună dacă este sau nu permis. Orice cetățean trebuie să exercite funcții în așa mod cum se permite de legislație. În cadrul acestui control, a stabilit faptul că pe domeniul patrimoniului cultural imaterial centrul înregistrează la acel timp anumite reușite precum și anumite abateri și erori. În calitate de membru al acestui grup de lucru a făcut un raport. În cadrul acestui raport s-au întocmit anumite nerealizări ale planului de activitate în domeniul patrimonial din instituție. Funcția sa era de a verifica activitatea instituției pe anumită componentă. Componenta de corespundere a cadrului normativ în domeniul angajărilor în funcție nu a intrat în competența sa. Fiecare membru a grupului de muncă a făcut raport pe competența sa aceste rezultate au fost transmise persoanei ierarhic superioare pentru a face sinteză apoi acest raport sintetizat a fost semnat de membrii grupului de lucru inclusiv de către ea. Când a semnat raportul a citit raportul. Când a făcut cunoștință cu raportul definitiv, nu a constatat încălcări flagrante din ceea ce a citit. În raportul care a semnat și a citit, fapt că Dicusarî Diana a însușit sume ilegale pentru că deține 2 funcții, nu ține minte să fi fost indicate aceste lucruri. Ulterior semnării acestui raport a fost prezentat raportul ministrului mai departe, ce a fost cu acest raport nu cunoaște.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesea, martorul a declarat că la instituirea controlului activității centrului nu a fost indicată o perioadă concretă, a fost pentru perioada de activitate a centrului la data de constituire a grupului de lucru. Fiecare angajat al instituției are o fișă de post, funcția directorului este funcție de conducere repetitiv el prin funcțiile sale este obligat să facă anumite atribuții care se pot contrapune cu atribuțiile unor colegi mai ales când discutăm de o unitate cu un număr redus de persoane. Nu crede că expres în fișa de post a directorului scrie sulimenirea funcțiilor în schimb în fișa postului de conducere scrie coordonarea activității, iar cuvântul coordonare după ea, presupune și executare anumitor activități. Dânsa a făcut un raport care cuprinde niște constatări făcute personal de ea, pe segmentul ei, întrucât acesta a fost încorporat într-un act integral a comisiei, evident ea ca membru al acestui grup de lucru a semnat rezultatul comisiei pentru ce au verificat alți membri a grupului. Atunci când ești numit membru a unui grup de muncă tu i-ai act de ceea ce au făcut restul membrilor. Rostul acestui centru sau al altei instituții constă într-o anumită activitate, această activitate se întâmplă doar atunci când fiecare dintre angajații acestei instituții își face partea de muncă, dacă cineva nu o face din lipsa persoanei sau din alte motive

trebuie să o facă conducătorul, șef secție sau director, acțiunea trebuie să fie făcută. Fapt că directorul centrului participa la toate etapele de pregătire a unei activități inclusiv în afara or. Chișinău și în afara orelor de muncă, zile de odihnă și sărbători, personal face concluzia de aici că activitatea s-a făcut și ea urmează a fi remunerată ca orice muncă prestată de orice persoană. Nu crede că este posibil să traseze o linie ca să spună că de aici trebuia să facă o persoană și de aici trebuia să facă altă persoană. Cel puțin cei din cultură așa lucrează, toți împreună ca să fie rezultatul.

- Declarațiile martorului Valentina Cibuc, care fiind audiată în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că Pe Dicusarî Diana o cunoaște am activat împreună la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului unde am activat din 2016 până în 2023 luna martie în calitate de contabil.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că la urmărirea penală nu-și amintește ce a declarat a fost de mult, dar era în privința că doamna activa și dacă a cunoscut ordinul că a activat în calitate de șef secție. A avut ordinele de la secția cadre din anii 2011-2022. Când a activat din 2016-2022 a calculat doamnei Dicusarî Diana salariu. În acea perioadă Dicusarî Diana a fost în funcție de director al centrului și șef secție marketing. În baza ordinului a făcut calcul salarial, ordinul era emis de director. Era ordin referitor la funcție și salariu conform statelor de personal. Ordinul era de numire în funcție a doamnei Diana Dicusarî în funcție de șef secție cultură și marketing. Alte acte de către Dicusarî nu au fost prezentate, cerere adresată ministrului de cultură nu a avut la contabilitate, a avut doar ordinul. Dicusarî Diana a deținut funcție prin cumul în perioada cât a activat. Dicusarî Diana a fost suspendată din funcție în luna octombrie - noiembrie 2022. Anterior Dicusarî Diana până în 2016, a mai ocupat funcție prin cumul, fiindcă când s-a cerut să facă extrasul din cartea de salariu din 2011, când a ridicat, era Dicusarî Diana și doamna Scarlat. Dicusarî Diana în 2011-2016, dacă nu greșește, avea altă funcție prin cumul și apoi s-au schimbat statele de personal și funcția se numea alt fel, conform clasificatorului de ocupație. Centrul era bugetat din bugetul de stat. Nu ține minte ce sumă a fost indicată prin cumul de funcție, probabil era 300 000 lei, aproximativ. Când a fost audiată, nu au fost ridicate careva acte, actele au fost prezentate până la audiere. Ordinele pe zilele de odihnă erau făcute de către director Diana Dicusarî, ordinele date o vizau pe ea și pe alți angajați. Ordinele date în perioada nelucrătoare era în legătură cu anumite evenimente oficiale. Ordinele de activitate a doamnei Dicusarî în zilele nelucrătoare, mai mult erau pe funcția de marketing, dar în ordin se scrie funcția de bază. Ordinul de delegare era, dar nu se achitau zilele de odihnă, erau cheltuieli de deplasare. Atribuțiile directorului centrului trebuia să coordoneze tot lucrul în centru, programul șefului secție marketing era legat de organizarea evenimentelor culturale.

La întrebările reprezentantului părții vătămate - Vasile Ceban, martorul a declarat că de ofițerul de urmărire penală a fost dată scrisoare cu toate actele care trebuie pregătite, a prezentat tot ce a fost cerut conform listei. La centru au fost efectuate controale de către inspecția financiar după suspendarea lui Dicusarî Diana. Controlorii din inspecția financiară în acte au reflectat careva încasări făcute de către Diana Dicusarî, a văzut fugitiv și a semnat actul, dar mai apoi nu i-a fost dat actul ca să citească mai amănunțit. Încalcări au fost stabilite de către inspecția financiară cu referire la cumularea funcțiilor și încasarea sumelor de bani.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesia, martorul a declarat că dacă cadrele au făcut ordinul de cumulare, atunci exista o cerere de la minister. Când a făcut copie la acte a văzut o cerere

în care scria accept și era semnătura ministerului. Pe perioada cât a activat în calitate de contabil, au fost controale de la inspecția financiară, au fost de la casa națională, a fost și inspecția financiară pe un segment dar nu total.

La întrebările inculpatei, martorul a declarat că pentru funcția cumulată de către Dicusari Diana, veneau ordine la dânsa la contabilitate pe zile de odihnă. Seara când pleca doamna era, și dimineața la fel. Dar în zile de odihnă, mereu erau ordine că doamna pleca în raioane. Când făcea rapoarte pentru Ministerul Culturii de performanță și Dicusari în ele era inclusă, ce înseamnă că ele corespund funcției cele. În rapoartele respective era reflectat că Dicusari Diana, de exemplu este raportul narativ unde ei descifrau toată activitatea lor, este un raport la bilanț.

- Declarațiile martorului Feodor Gladii, care fiind audiat în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că pe Dicusari Diana o cunoaște, nu sunt rude, nu sunt prieteni, au avut interacțiuni de serviciu.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că în perioada anului 2022 a activat în Ministerul Culturii, secția juridică în funcție de consultat principal, în funcție avea asistența juridică a ministerului, doamna Nadejda Mocanu, șefa direcție auditului intern Ana Varzari și șef de direcția care a fost delegat la controlul Centrul de Protecție a Patrimoniului Cultural. Dânsul a fost delegat în componență ca să asiste în grupul de lucru, a asistat juridic grupul de control. Controlul a fost în 2022, nu poate spune perioada precis, nu ține minte. Nu ține minte în baza la ce a fost făcut controlul pe o persoană sau pe Centru. Auditul după câte cunoaște a fost mixt și deplasare și prezentarea la careva explicații la sediu. Personal în legătură cu acest control a consultat juridic membrii grupului care s-au deplasat la fața locului. Dânsul nu a verificat documentele pentru că era auditorul și el a prezentat documentele pentru au fi examinate. Ei au conlucrat împreună. Responsabil de acest grup după câte își amintește, era Nadejda Mocanu. Toți membrii grupului de control erau din cadrul Ministerului. În cadrul grupului de control nu puteau fi incluși angajați ai Centrului. Era lipsă de conlucrare a Centrului, asta din cuvintele auditului cunoaște, dar nu poate să spună din ce motive, el personal nu a avut greutăți. În rezultatul controlului s-a constatat încălcarea art. 261 Cod muncii, conducătorul centrului cumula 2 funcții ce nu este admisă de acesta normă și a ridicat 2 salarii. S-au constatat mai multe încălcări dar ceea ce ține minte că s-au consultat cu dânsul, asta ține minte, și au fost încălcate prevederile cu privire la integritate și conflict de interese. Dicusari Diana a fost numită în funcție de șef de centru înainte ca el să vină la Minister. Dacă nu greșește, Dicusari Diana a cumulat funcția de șef marketing. În perioada în care a fost la control, nu a depistat că un alt conducător să cumuleze alte funcții pentru că este doar un conducător. Este constatată și suma totală calculată, de către auditori și Mocanu a salariului ridicat. Cea dea 2 funcție, doamna Dicusari cumula funcția de șef marketing, nu ține minte câți ani, dar ține minte că a fost o perioadă îndelungată de câțiva ani. Acest salariu achitat lui Dicusari Diana a fost achitat din sursele bugetului. În legătură cu acest salariu a lui Dicusari Diana nu cunoaște ce s-a întâmplat pentru că în scurt timp a plecat de la Minister. La finele controlului a fost întocmit act de constatare. Dânsul a plecat la perioada când a derulat procedura și nu cunoaște care au fost urmările. Acel act de control nu cunoaște dacă a fost contestat. În cadrul auditului sau ulterior, după Dicusari Diana a plecat pe foaie de boală, din câte cunoaște și nu cunoaște cum au derulat evenimentele. Era o funcție de director și un subordonat directorului pentru că era pentru o funcție 8 ore și pentru alta 8 ore și nu puteau fi cumulate. Nu

cunoaște atribuțiile șefului de secție marketing. Șef secție marketing a fost pe un salariu deplin. Atribuțiile șef secție marketing și directorul centrului nu erau deloc similare.

La întrebările reprezentantului părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că lipsa de conlucrare a fost de la Diana Dicusari, adjunctul ei des se eschiva de a da careva explicații, din câte cunoaște au fost expediat prin poșta electronică și alte căile posibile interpelări. În carul controlului a fost depistate mai multe neconformități din care una a dat și semn de infracțiune. Infracțiune sub aspect de ridicarea salariului neprevăzut de lege, care erau ilegale, a fost de către directorul centrului Diana Dicusari, ea a făcut ordin de numire singură pe ea în funcție. În partea ce ține de ceea ce nu ține cu semne de infracțiune, au fost luate măsuri, dar ceea ce avea semne de infracțiune a fost expediat la organele de drept ca să stabilească lipsa sau prezența infracțiunii. Pe încălcările care nu erau cu aspect infracțional, au avut diferite decizii, nu le cunoaște finalitatea. Dar știe că au fost unele contestate, suspendarea din funcție, eliberarea din funcție, pentru că s-a constatat că la registrul de stat nu era documentul prezentate prin care Diana Dicusari este director, de facto dacă nu este înregistrat în registru de stat, nu este deținută funcția. Concluziile comisiei care a spus, presupune că au fost confirmate ulterior dacă ne aflăm aici și a fost intentat un proces penal și a ajuns în instanța de judecată pentru a fi examinat.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olessea, martorul a declarat că în serviciul juridic a Ministerului Culturii a activat din martie 2022 - octombrie 2022. Anterior, careva controale la Centru până a fi dânsul în funcție, nu cunoaște să fi fost, dar cât a activat, nu cunoaște să fi fost un alt control. Scopul controlului a fost gestionarea banului public. A constatat că este cumulare de funcții dar până atunci nu cunoștea că este cumulare. A participat la efectuarea controlului, a văzut documentele supuse controlului. Acordul Ministrului Culturii de cumulare a funcției nu le cunoaște, Ministerul Culturii a fost un organ nou format și nu se cunoștea, nu au activat membrii anterior, poate cei de la Ministerul Educației cunoșteau. Dicusari Diana a cumulat 2 funcții, șefa Centrului și serviciul marketing. În timpul controlului care s-a efectuat Diana Dicusari, era pe loc o perioadă după care o perioadă membrii grupului s-au plâns că ea nu este. Nu ține minte cât a durat controlul, pentru că dânsul dacă nu greșește a fost delegat în altă parte. Dicusari Diana a fost prezentă la efectuarea controlului. Nu este de competența sa, dacă la Ministerul Culturii se expedia rapoarte de către alte Centre.

La întrebările inculpatei, martorul a spus că dânsul nu a expediat careva acte pe poșta electronică pentru că nu era în funcția sa asta, este secția cadre, este cancelarie.

- *Declarațiile martorului Mariana Tatiana*, care fiind audiată în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că pe Dicusari Diana o cunoaște a lucrat la Centru ca director general, de la 2011 pana la 2021, nu sunt rude, nu sunt prieteni și nu sunt în relații ostile.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că activează din 1990 și până în prezent în centrul dat. Activează în secția cadre, se ocupă cu ordinele de angajare, eliberarea, tabele de pontaj, corespondența de intrare-ieșire, etc. Funcția dată a deținut-o în perioada 2010-2022. Executa ordinele care i se dădeau, nu semna și nu avea dreptul la semnătură. Întocmea proiectele ordinelor din numele directorului. Întocmea toate ordinele. Dicusari Diana activa din anul 2010 octombrie, până în septembrie 2022. În 2010 angajată ca director, după care ca specialist principal, muzicolog. În 2011 au trecut prin reorganizare la început de an și doamna fost director general din 2011 a fost transferată în funcția de muzicolog în teatrolog și după care în manager

specialist. La urmărirea penală a făcut declarații, susține declarațiile cele, acele declarații nu au fost impuse și influențate de cineva. În perioada de activitate, Dicusarî a cumulat careva funcții. A făcut ordinul la cererea doamnei Dicusarî, aprobată de domnul Ministru. Ordinul dat l-a întocmit la indicația doamnei Diana și ultima l-a semnat și a pus ștampila. Salariu în acel ordin nu era indicat, era scris prin cumul cu un salariu, nu era indicată suma, conform statelor. După reorganizare în 2011 s-a cumulat funcția de specialist, management cultural. La fel era prezentată cererea aprobată de ministrul Focșa și a făcut ordinul. D-na Dicusarî a fost transferată din funcția de specialist muzicolog în funcția specialist principal management marketing. Funcția dată cumulată era pe o unitate întreagă. Ulterior din 2011 până în 2022, a fost în funcție de director și specialist principal la marketing. Din perioada 2010-2022 a cumulat doar 2 funcții. În 2010 salariu era 2000 și ceva de lei dar nu știe precis. În centrul dat, alte persoane mai cumula funcții, dar cu cota 0,5. Acele cereri care erau vizate de ministru, i-o aducea doamna Diana. La centru careva verificări sau controale cu referire la activitatea financiar contabilă a centrului și cu referire la activitatea de personal a fost în 2015, dacă nu greșește, a fost de la inspecția financiară. În secția de șef marketing alți angajați pe lângă șef nu era. Centrul prezenta rapoarte financiare și legate de personal. Se prezenta și raportul anual și darea de activitate. Nu cunoaște dacă erau careva reacții ca rezultat a raportatelor efectuate către minister. Doamna Diana în calitate de salariat și angajator a semnat contractul de angajare. Doamna Diana a fost eliberată din funcție la centru din cauza că s-a pornit dosar penal. A fost suspendată în septembrie 2022, această suspendarea a fost în legătură cu un control din luna iunie, iulie 2022. Era în concediu de odihnă, nu poate să dea detalii, a fost un control de la ministerul, era formată comisie în baza unui ordin. La acel control au participat 6 persoane și a durat aproximativ o lună, dar era în concediu, a văzut un ordin că a fost o comisie de la ministerul culturii. Încălcările care au fost depistate nu cunoaște. Nu a făcut cunoștință cu actul comisiei. Acele funcții ocupate de doamna Dicusarî, erau funcții vacante, ele nu erau supuse unui concurs. Centrul avea regulament de activitate, este legat de statut. Pe acele funcții care le cumula Dicusarî, personal nu a făcut fișa de post, nu cunoaște ce trebuia să facă. Una din aceste funcții nu a fost propusă spre angajare altor persoane, nu a fost făcut anunț pentru alte persoane specialiști în domeniu.

La întrebările reprezentantului părții vătămate Ceban Vasile, martorul a concretizat că Dicusarî Diana nu a cumulat funcția de șef serviciu, ea era șef marketing, șef serviciu era dânsa. Funcția de șef marketing era funcție din state, așa se numea funcția. Diana Dicusarî efectua orele de muncă, dânsa punea 8 ore în tabel pe ambele funcții, este aceeași funcție. Informație că Dicusarî Diana efectua orele muncă trebuia să fie reflectată. Dicusarî Diana a efectuat funcția de șef marketing, confirmă că a ocupat 2 funcții. Doamna Dicusarî îi aducea cererea și îi spunea să facă ordinul și dânsa făcea ordinul, Dicusarî o semna și aplica ștampila. Fosta director doamna Iustina Scarlat, până în 2010 ocupa în cumul 2 funcții cu ordinul de la Minister. Doamna director era responsabilă de activitatea întreagă a legalității a centrului.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesea, martorul a declarat că pentru funcțiile cumulate de către Diana Dicusarî, contracte individuale de muncă erau întocmite. În cadrul Centrului responsabil de verificarea legalității ordinului emis, era juristul, el verifica ordinele date, este domnul Tudor Criga. Domnul Tudor juristul îi spunea că este corect. Acceptul ministrului culturii pentru cumularea funcțiilor, era pentru prima funcție și apoi când s-a transferat pentru a doua și ulterior se

întocmea ordinul de angajare. Funcția de specialist management cultural a fost reorganizată în șef secție marketing, asta funcție a fost reorganizată.

La întrebările inculpatei, martorul a declarat că funcția de șef marketing și funcția de director se contrapun, în concepția că este la fel funcție de conducere. Doamna Dicusarî pleca în deplasări cu colectivele, era specialist în funcție, nu cunoaște dacă se făceau careva scenarii sau alte activități.

- *Declarațiile martorului Andrian Paylov*, care fiind audiat în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că pe Dicusarî Diana nu o cunoaște personal. A activat în ministerul Culturii din data de 08.03.2022 până în 21.11.2022 în serviciu analiză și monitorizare a politicilor. Cunoaște pe cauza dată că a fost efectuat un control de audit, în urma misiunii de audit a fost prezentat raport de audit. În cadrul Ministerului Culturii a fost creată o comisie de examinare a rezultatelor auditului. Membrilor comisiei a fost prezentat raport de către auditorii de la Ministerul Culturii care au efectuat auditul, în cadrul raportului a fost prezentat inclusiv și încălcările care au fost depistate și ulterior în baza încălcărilor, s-a înaintat propunere către conducător ca să facă sesizare către organele abilitate. Din câte își amintește, încălcarea de bază a fost că doamna Dicusarî activând în baza centrului în anul 2012, a exercitat funcție de conducător a entității, a emis ordin prin care s-a numit pe dumneaei în funcție de șef a unei subdiviziuni din entitatea respectivă, probabil în secția marketing dar nu-și aduce aminte.

La întrebările acuzatorului de stat, martorul a declarat că din grupul de muncă făceau parte juristul Fiodor Gladii, Pocioban Svetlana direcția patrimoniu cultural, de la cadre Maria Feraru, alte nume nu-și amintește. Doamna Ana Varzari a fost membru auditului, auditul a efectuat ea. În rezultatul auditului a fost stabilit un prejudiciu financiar aproximativ 400 000 lei, că s-a exercitat în cumul 2 funcții, inclusiv că s-a numit prin ordinul emis de ea.

La întrebările reprezentantului părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că la cumularea funcției, era o încălcare din motiv că un conducător de instituție nu putea să cumuleze funcții, era indicat și un articol din Codul muncii în acest sens. Nu cunoaște după cumulul de funcții, câte ore trebuia să lucreze Dicusarî Diana.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesea, martorul a declarat că suma de aproape 400 000 lei este salariu pentru funcția cumulată, pentru funcția de șef de secție, dar detalii nu cunoaște, asta e din ceea ce-și amintește. Nu cunoaște dacă au fost anterior careva controale la centru. Comisia din care a făcut parte, nu cunoaște dacă pentru salariul dat a fost prestată munca, dar cunoaște că a fost încălcare.

La întrebările inculpatei, martorul a declarat că a făcut cunoștință cu raportul de audit și au fost menționate încălcări, nu a luat explicații de la Dicusarî Diana și motive pentru care nu a fost invitată, nu cunoaște, poate și a fost invitată dar dânsul nu cunoaște.

- *Declarațiile martorului Ana Varzari*, care fiind audiată în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că a fost instituită o comisie de evaluare, a fost în anul 2022 luna nu poate spune exact, a fost vara anului 2022, a fost emis un ordin privind crearea comisiei de evaluare, unde Ministerul de cultură are calitatea de fondator și în urma acestui ordin a purces la controlul propriu zis. Ca temei de fapt în discuțiile cu Ministru a identificat instituțiile care urmează a fi supuse verificării, reieșind din mai multe criterii care nu au fost supuse controlului care nu a fost supus controlului, Curții de Conturi în special de inspecția financiară. În rezultatul identificării a fost la Centrul unde Diana Dicusarî își exercita atribuțiile de director și în rezultatul verificării ei au

constatat o gestionare inefficientă a acestei instituții inclusiv și cu ceea ce ține de încălcarea unor prevederi și norme care depășesc atribuțiile Ministerului de a gestiona cauza și Ministrul a decis în baza unei note informative. S-a decis de a transmite toate neregulile identificate către organele de drept pentru ca ei să se expună privind legalitatea sau dacă au dreptate sau nu pentru că puteau și ei să greșească.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că nu a fost un audit, a fost o evaluare, a fost pentru perioada din câte își aduce aminte pe ultimii 5 ani. Altă evaluare la acel centru, nu cunoaște dacă anterior cu altă conducere a întreprins alte evaluări, dar din câte s-a informat, alte inspecții sau controale nu au fost, inclusiv vorbește și de controlul inspecției. La ei nu au parvenit plângeri în formă scrisă, în mod normal când vine o nouă conducere, vine surse din toate instituțiile, sesizări că privind unele nereguli care ei consideră că sunt nereguli, în perioada aceea au și fost unele sesizări la ministru, dar ei au ținut ca temei dacă au fost inspecții și controalele în acea instituție. Controlul dat este datorită faptului că a fost sesizat verbal pe mai multe aspecte, dar și că nu au fost verificări la acea instituție, e și să se asigure de buna gestionare. S-au prezentat ca angajați ai centrului persoanele care s-au adresat verbal cu sesizări. Nu poate să spună de ce anterior nu s-au făcut controale, acum în contextul dat verificări s-au făcut doar din acest considerent, ca să asigure buna gestionare a instituției. Nu cunoaște dacă au fost sesizări anterior. Din comisie făceau parte 5 persoane: Nadejda Mocanu, dânsul, Tudor Gladii, Svetlana Cocioban și Andrian Pavlov. Persoanele date, se avea în calcul segmentele care trebuiau a fi verificate. A fost verificat conformitatea sistemului anti managerial, partea financiară, gestionarea resurselor financiare, conformitatea unor acte și managementul documentelor. S-au depistat în primul rând neconformitatea sistemului de control managerial, planificarea activității instituției nu era în concordanță cu atribuțiile de fapt a instituției care derivă din regulamentul aprobat în 2010. Regulamentul fie trebuia să fie actualizat să exercite cele indicate în regulament, ele se făceau toate dar nu toate acțiunile care derivă din acel regulament se executau. Următoarele nereguli au fost gestionarea efectuată a resurselor financiare, adică doamna director s-a numit singură pe ea ca să exercite niște atribuții de serviciu, adică avea funcția de director și exercita și funcția de șef secția marketing. Cumula funcțiile, cumula funcțiile în normă deplină pe ambele funcții cu aceleași ore de muncă. Nu ține minte pe ce perioadă s-a constatat încălcarea dată, ei au făcut calcule de bani pentru funcția șef de marketing și de director a fost cu aproximație 300 000 și ceva lei. Au fost încălcări ce ține de evidența cu deplasări planificate achitate din buget. Alte nereguli financiare nu ține minte care au fost, pentru că de partea aceasta financiară, Nadejda Mocanu a fost responsabilă anume pe evidența contabilă. La finele acestui control a fost prezentată o notă Ministrului, act de control cu siguranță nu a fost. Ministrul în rezultatul acestei note informative nu a întreprins acțiuni disciplinare din motiv că a fost încălcarea dată, cea mai mare de abuz de serviciu cu cumularea de servicii. Trebuia cel puțin să se consulte cu ministrul dar consideră că nici ministrul nu trebuia să permita cumularea. Careva cereri în instanță referitor la restituirea banilor de către Dicusari nu cunoaște. În urma acestor neregularități a cerut explicații de la Dicusari, de la contabilă și din cadrul centrului au fost explicații și au fost prezentate la CNA, a fost constată că este încălcare a legii din care motiv acele explicații nu puteau fi convingătoare. Acea funcție de șef secție ocupată de Dicusari nu cunoaște dacă avea alți angajați. Neangajarea unui șef de secție sau exercitarea funcției de șef secție nu contează cât de vitală este funcția sau mai puțin importantă, directorul urma să asigure acest proces fără a primi această

cumulare. Trebuia să depună tot efortul, poate prin concurs, prin contract sau ea să îndeplinească acele atribuții dar fără cumulare și fără a încasa bani pentru că ea este responsabilă.

La întrebările reprezentantului părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că încălcări de ce gen nu poate spune, dar cu siguranță nu era disciplinar și din acest motiv a fost expediat la organele de drept. Rămâne doar cea contravențională sau penală dacă s-au adresat la organele de drept. Consecințele adresării la CNA a fost că a fost pornit dosar penal. Banii însușiți de către Dicusarî în cumulării funcțiilor sunt din bugetul de stat pentru că se finanțează cu banii de stat. Toate încălcările au fost indicate în nota informativă și e cele din indicate în nota informativă. Ei nu au stat să verifice actele, unica ce era dovadă după tabel de contaj că Dicusarî a exercitat acele atribuții neconform legii.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesea, martorul a declarat că prejudiciul constatat în urma controlului era pentru cumulare de șef secție și dacă nu greșește, era și specialist principal, dar mai mult a avut obiectare la șef secție. Anterior a fost cumulat cu specialist principal dar ei au avut pretenții la șef secție. Dar indiferent care nu ar fi ea, nu avea dreptul să exercite acele atribuții. În cadrul evaluării s-a verificat dacă Diana Dicusarî a exercitat șef secție marketing și cultură și director prin acte contabile. Ca să verifice deja dacă de facto a verificat asta, înseamnă că ei au constatat că ei au constatat că ea legal a exercitat, domneai depășind atribuțiile, a încasat funcțiile fiind director domneai asigură toate procesele care este obligată să realizeze instituția, că are personal sau nu este deja de competența ei să asigure cu angajați. Documentar nu a fost prezentat, a fost doar tabelul de contaj, nu a fost verificat dacă a exercitat atribuțiile pe funcția cumulată. Auditul în cadrul centrului nu s-a efectuat, ca să efectueze un audit intern este o procedură conform standardelor internaționale, dânsa fiind antrenată într-un audit la alte instituții, una singură nu reușea să realizeze acest control de audit intern. Apoi dorește să comunice că auditul intern nu poate să intervină foarte adânc să facă controale financiare, el se face pe proces, pe rezultatele care le dispune pe personal și altele însă ei au solicitat inspecția să vină după asta. Cadrul normativ care reglementează a activității centrului este Hotărârea de Guvern 147 din 2021 care anume menționează despre atribuțiile și obligațiile ministrului în relațiile cu instituțiile din subordinea ministrului.

La întrebările inculpatei, martorul a declarat că explicații ei au cerut și li s-au prezentat, nu a verifica cine a prezentat, ei au informat pe Dicusarî că urmează să prezinte explicații. Dânsa a obiectat la Dicusarî că era din 2012 la funcție, ca să modifice regulamentul.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că în cadrul controlului acea funcție cumulată de către Dicusarî, șef secție concursuri nu se fac pentru că se angajează prin contract, nu a fost indicat pe situri sau în altă parte că se propune funcția dată persoanelor apte și competente, fiindcă această funcție a fost ocupată anterior verificării, nu a urmărit care au fost acțiunile lui director ca să aplice cineva la funcția dată. Nu cunoaște cine anterior a ocupat funcția dată, Dicusarî, nu ține minte din ce perioadă a ocupat funcția dată. Atribuțiile specifice a directorului centrului și șef secție marketing nu au aceleași atribuții, atribuțiile nu au fost suprapuse.

La întrebările instanței, martorul a declarat că anterior angajării a activat la Cancelaria de Stat auditor intern. Nu a avut tangență cu Centrul dat când a activat la Cancelaria de Stat. Pe perioada controlului a fost acces la toate actele până în final.

- Declarațiile martorului Gladii Fiodor, care fiind audiat în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că pe Dicusari Diana o cunoaște, nu sunt rude nu sunt prieteni, a avut interacțiune de serviciu.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că în perioada anului 2022 a activat în Ministerul Culturii secția juridică în funcție de consultant principal, în funcție avea asistența juridică a ministerului. A fost delegat în componența grupului de lucru, a asistat juridic grupul de control. Controlul a avut loc în anul 2022, nu poate spune perioada precisă. Nu ține minte în baza la ce a fost efectuat controlul. Auditul după câte cunoaște a fost mixt cu deplasarea și prezentarea careva explicațiilor la sediu. Personal în legătură cu acest control a consultat juridic membrii grupului, care s-au deplasat la fața locului. Nu a verificat documentele pentru că era auditorul și el a prezentat documentele pentru a fi examinate, unde au conlucrat împreună. Responsabil de acest grup după câte își amintește era Nadejda Mocanu. Toți membrii grupului de control erau din cadrul Ministerului. În cadrul grupului de control nu puteau fi incluși angajați ai Centrului. Din cuvintele auditului cunoaște că era lipsă de conlucrare a Centrului. În rezultatul controlului s-a constatat încălcarea art. 261 din Codul muncii. Conducătorul centrului cumula 2 funcții ce nu este admisă de norma sus citită și a ridicat 2 salarii. S-au constatat mai multe încălcări, dar cea ce ține minte a fost încălcate prevederile cu privire la integritate și conflict de interese. Dicusari Diana a fost numită în funcție de șef de centru înainte ca el să vină la Minister. Dacă nu greșește Dicusari Diana a cumulat funcția de șef marketing, nu ține minte câți ani, dar ține minte că a fost o perioadă îndelungată de câțiva ani. În perioada în care a fost la control nu a depistat că un alt conducător să cumuleze alte funcții pentru că este doar un conducător. Este constatarea și suma totală a salariului ridicat, calculată de către auditori. Acest salariu achitat lui Dicusari Diana a fost achitat din sursele bugetului. La finele controlului a fost întocmit act de constatare. Susține că s-a concediat în perioada când a derulat procedura și nu cunoaște care au fost urmările. Acel act de control nu cunoaște dacă a fost contestat. În cadrul auditului sau ulterior Dicusari Diana a ieșit în concediul medical din câte cunoaște, însă nu cunoaște cum au derulat evenimentele ulterior. Dicusari Diana deținea funcția de director și cumula funcție subordonată directorului. Nu cunoaște atribuțiile șefului de secție marketing, însă nu puteau fi cumulate funcțiile pentru 8 ore de activitate în ambele funcții. Șef secție marketing a fost pe un salariu deplin. Atribuțiile șef secție marketing și director Centrului nu erau deloc similare.

La întrebările R/legal al părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că lipsa de conlucrare a fost de la Diana Dicusari, care cu adjunctul său des se eschivau de a da careva explicații, din câte cunoaște au fost expediate prin poșta electronică și alte căile posibile interpelări. În cadrul controlului au fost depistate mai multe neconformități din care una a dat și semn de infracțiune. Infracțiune sub aspect de ridicarea salariului neprevăzut de lege, care era ilegal. Directorul Centrului Diana Dicusari, a emis ordinul de numire singură pe ea în funcție. În partea încălcărilor care nu erau cu aspect infracțional au fost luate măsuri, dar cea ce avea semne de infracțiune a fost expediat la organele de drept ca să stabilească lipsa sau prezența infracțiunii. Pe încălcările care nu erau cu aspect infracțional au fost diferite decizii nu le cunoaște finalitatea, dar știe că au fost unele contestate. S-a aplicat suspendarea din funcție și eliberarea din funcție, pentru că s-a constatat că la registrul de stat nu era prezentat documentul prin care se atestă că Diana Dicusari este director, de facto dacă nu este înregistrată în registru de stat nu este deținută funcția. Presupune că concluziile

comisiei au fost confirmate ulterior dacă a fost intentat un proces penal și a ajuns în instanța de judecată pentru a fi examinat.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesca, martorul a declarat că în serviciul juridic a Ministerului Culturii a activat în perioada martie 2022 - octombrie 2022. Anterior careva controale la Centru până a fi el în funcție nu cunoaște să fi fost, dar cât a activat nu cunoaște să fi fost un alt control. Scopul controlului a fost gestionarea banului public. A constatat că este cumulare de funcții, dar până atunci nu cunoștea că este cumulare. A participat la efectuarea controlului, a văzut documentele supuse controlului. De acordul Ministrului Culturii de cumulare a funcției nu cunoaște. Dicusarî Diana a cumulat 2 funcții șefa Centrului și serviciul marketing. În timpul controlului care s-a efectuat Diana Dicusarî era pe loc o perioadă, după care o perioadă membrii grupului s-au plâns că ea nu este. Nu ține minte cât a durat controlul, pentru că dacă nu greșește a fost delegat în altă parte. Dicusarî Diana a fost prezentă la efectuarea controlului.

La întrebările inculpatei, martorul a declarat că nu a expediat careva acte pe poșta electronică pentru că asta nu intra în atribuțiile lui de serviciu, este secția cadre, este cancelarie.

Declarațiile martorului Mocanu Nadejda, care fiind audiată în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că pe Dicusarî Diana o cunoaște în legătură cu activitatea profesională, Dicusarî Diana era directoarea la Centru și a fost organizată o procedură de evaluare a unor instituții și inclusiv a centrului care îl conducea Dicusarî Diana. A fost delegată din partea Ministerului Culturii, era șef direcției management instituțional. Inițial perioada de evaluare pentru control era mai scurtă dar sau depistat mai multe lucruri. Când au dorit să verifice actele pe dosarul lui Dicusarî și a angajaților, ultima a spus că persoana responsabilă pe resurse umane și-a luat concediu din cont propriu, motiv din care nu au avut posibilitate de a verifica actele respective, ce a pus semne de întrebare. La ulterioară vizită doamna Tatiana de la resurse umane a fost pe loc. Solicitând anumite acte s-au depistat 2 ordine cu același număr cu conținut diferit și aceiași dată. În actele respective din câte își amintește era consemnat de către Dicusarî Diana că ea cumulează funcția de șef secție marketing și pe altul că cumulează funcția de specialist pe marketing. Erau concluzii rezonabile că lucrurile au fost fabricate. Dulapul în care se păstrau actele era în anticameră. Când a venit doamna Tatiana, aceasta a comunicat că dulapul nu era încuiat și că era acces. Managerul instituției a spus că nu are acces pentru că doamna a lua concediu din cont propriu. Centrul unde activa Dicusarî se află în incinta unei clădiri care se află la teatrul Luceafărul. Au plecat pentru efectuarea verificărilor la anumiți subiecți din acel spațiu, care spuneau că nu le ajunge spațiu și au plecat pentru a verifica cum stau lucrurile la fața locului. Într-o zi când verificau spațiile era un sunet la minister precum că cineva se filmează la ProTV și acolo era interpretul Țopa cu asistenta lui și au înțeles că Dicusarî Diana folosește acel spațiul, dar asta era o încăpere care era destinată pentru lucru. Au indicat în nota către ministru constatările date.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că fiind în calitate de șef direcției management instituțional era obligată să verifice instituțiile subordonate ministerului, era responsabilă mai mult pe partea financiară și mai puțin de aspectul managerial. Nu cunoaște cum din star a apărut decizia ministerului de a evalua instituția respectivă, dar din câte a înțeles că instituțiile care au fost supuse controlului nu au avut nici un control mai mult de zeci de ani de zile. Până la acest control nu cunoaște când a fost ultimul control. Dicusarî Diana era manager al acestui Centru și cumula încă o funcție cu aceea de bază. Dicusarî Diana i-a spus că nu cunoștea că nu are

voie să cumuleze și a spus că a cumulat funcțiile cu acceptul fostului Ministrul domnul Focșa, dar lucrurile respectiv nu erau consemnate în documentele interne a ministerului, nu au găsit nimic în arhivă, însă la Dicusari Diana a apărut cererea respectivă vizată de către Focșa. Era necesar de acte permisibile pentru a cumula aceste funcții, contractul nu a văzut. În mod normal când se face solicitare la minister trebuie să fie consemnată de către minister pentru că Dicusari Diana era angajată a ministerului și trebuia să fie acordul ministerului. Susține că în dependență de ce scrie în regulamentul lor intern urma să fie făcut contractul. Tabele au fost prezentate mai târziu. Cumularea presupune că dacă cumulezi o funcție trebuie să lucrezi încă 8 ore, nu crede că după orele de muncă ca manager să fie Dicusari Diana în instituție. Suplimentar în atribuțiile lui Dicusari Diana era să fie prezentă la diverse festivaluri în teritoriu și dacă ultima pleca pe o zi două dumnezei își lua zile libere pentru că a fost ca manager a instituției la festivalul. Se primește că Dicusari Diana nu putea să cumuleze funcția ceia, care o cumula pentru că își lua câte 2 zile libere. Dacă festivalele erau duminică își lua luni zi liberă pentru că codul muncii permite. Ambele funcții erau câte 8 ore pe zi adică în total 16 ore pe zi. Aceste ore nu au fost lucrate conform tabelului. Nu era o funcție în care persoana putea fi numită în urma unui concurs. Nu cunoaște că a fost sesizat ministerul cu privire la faptul că este lipsă de cadre, nu a găsit astfel de adresări, dar verbal Dicusari Diana i-a comunicat că s-a adresat la minister pe acest subiect. Nu a văzut însăși realizarea activităților de marketing, ci doar realizarea activităților de manager. Salariul se achita din bugetul de stat. Bugetul a fost prejudiciat cu o sumă de aproximativ 300 000 lei, prin faptul că funcția care a cumulat-o Dicusari Diana de fapt nu a fost realizată. Juristul ministerului i-a comunicat că au dat-o în judecată pe Dicusari Diana, bănuiește că numai pe suma respectivă, dar nu cunoaște cu certitudine.

La întrebările R/legal al părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că cererea a fost prezentată aproximativ peste o lună de la ceia când s-au solicitat actele care confirm temeiurile în baza cărora s-a cumulat funcția respectivă, dar în mod normal și logic trebuia să fie o copie la dosar și la minister. Nu a găsit în arhiva ministerului lucrurile respective. A fost verificat dacă există astfel de cerere, s-a solicitat de la foști angajați ai ministerului și s-a solicitat și de la arhiva de stat și nu a fost nimic găsit. În cadrul controlului s-a constatat că Dicusari Diana nu avea legal dreptul să ocupe această funcție de șef secție marketing. Indiferent dacă era un acord al ministerului, Dicusari Diana nu avea legal dreptul să ocupe această funcție de șef secție marketing. Dacă era solicitarea respectivă ea urma să fie înregistrată. Modificări la contractul de angajare, la cumul de funcții urma să facă angajatorul adică ministerul. Până la moment Dicusari Diana nu a restituit banii pe funcția cumulată de șef secție marketing. Nota informativă făcută de către comisie a fost discutată de către toți membrii și semnată de către toți 5 membrii și prezentată ministrului. Fiecare membru a comisiei cunoștea despre cumularea funcției și despre încasarea ilegală a salariului pentru funcția respectivă.

Legislația muncii nu permite cumularea funcțiilor pentru 16 ore de muncă.

La întrebările apărătorului Doronceanu Olesea, martorul a declarat că petițiile și informațiile negative de activitatea centrului din câte își amintește au fost din teritoriu, decizia îi aparține ministrului. Activitatea sa în calitate de membru în comisia respectivă s-a soldat cu semnarea unei note informative din luna august 2022, dar nu-și amintește data concretă. Orice modificare în schema de încadrare este aprobată de către minister și nu a văzut aceste modificări, adică această schemă de modificare nu mereu era aprobată de către fondator. Prin documentația verificată în cadrul controlului nu a găsit la minister nimic, cererea a fost prezentată peste o lună de zile după ce a

început evaluarea centrului. Centrul prezintă rapoartele financiare trimestriale și anuale. De câte ori a fost în vizită inopinată nu a găsit-o pe Dicusarî Diana la serviciu. Juristul Gladi s-a adresat la mai mulți portari care erau pe schimburi și plus minus cunoșteau graficul când doamna era la serviciu din spusele portarilor respectivi. Contractul de muncă de șefa secție nu a fost de găsit și pentru funcția de specialist la fel nu a fost găsită. Suma prejudiciului este suma impozitată.

Suplimentar, în cadrul examinării cauzei, partea acuzării a mai prezentat în susținerea învinuirii formulate următoarele probe cercetate în cadrul examinării cauzei:

- Procesul-verbal de ridicare din 23.09.2022, conform căruia au fost ridicate de la Ministerul Culturii în copii autentificate, Ordinul Ministerului *****0 din 15.06.2022 și Ordinul Ministrului Culturii nr.***** din 05.06.2022 cu privire la numirea în funcția de director general a Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial a d-nei Diana Dicusarî. /Vol.I, f.d.198-202/

- Procesul-verbal de examinare din 06.02.2023, a documentelor ridicate la data de 23.09.2022, conform căruia s-a stabilit că la data de 05.06.2012 doamna Dicusarî Diana a fost numită în funcție de director general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial începând cu data de 05.06.2012, cu dreptul primei semnături și aplicarea ștampilei pe documentele bancare și financiare ale instituției. La fel, s-a stabilit că la data de 15.06.2022 prin Ordinul *****0 a Ministrului Culturii, s-a instituit și aprobat grupul de lucru în vederea evaluării conformității și eficienței activității Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în rezultatul evaluării s-au constatat abuzurile admise de către directorul general al instituției, Diana Dicusarî. Prin ordonanța din 06.02.2023, documentele ridicate au fost recunoscute în calitate de mijloc material de probă și anexate la cauza penală. /Vol.I, f.d.203-206/

- Procesul-verbal de ridicare din 12.10.2022, conform căruia au fost ridicate de la Instituția Publică „Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial”, următoarele documente:

1. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 04.04.2011;
2. Cererea directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî f/n din 29.03.2011;
3. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 17.06.2011;
4. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 22.06.2011;
5. Ordinul directorului general al CNCP Diana Dicusarî nr.***** din 28.10.2010;
6. Ordinul Ministrului Culturii nr.***** din 11.10.2010;
7. Ordinul directorului general al CNCP Diana Dicusarî nr.***** din 12.10.2010;
8. Cererea directorului general al CNCP Diana Dicusarî f/n din 24.12.2010;
9. Registrul de evidență a retribuițiilor pentru anul 2010, pe 5 file. /Vol.I, f.d.214-228/

- Procesul-verbal de examinare din 07.02.2023, a documentelor ridicate la data de 12.10.2022, conform căruia s-a constatat că, contrar prevederilor art.261 din Codul muncii, conform căruia conducătorul unității nu poate să presteze muncă prin cumul la o altă unitate sau să cumuleze funcții la unitatea pe care o conduce, cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare, Diana Dicusarî a emis ordinul nr.***** din 28.10.2010 în temeiul cererii acesteia nr.02-07/126 din 25.10.2010, iar în rezultat i-a fost calculat și achitat salariul pentru funcția de specialist muzicolog în sumă totală 2603,03 lei. Ulterior, contrar prevederilor art.261 din Codul muncii, Diana Dicusarî în calitate de

director al Centrului Național de Creație Populară (după reorganizare Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial) a înaintat către Boris Focșa Ministrul Culturii o cerere prin care a rugat să fie transferată din funcția de specialist principal muzicolog (prin cumul) în funcție de specialist principal teatrolog (prin cumul) de la data de 03.01.2011 funcție vacantă de la 01.01.2011. De asemenea, contrar prevederilor art.261 din Codul muncii, Diana Dicusarî a emis ordinul nr.***** din 04.04.2011 în temeiul cererii acesteia din 29.03.2011, prin care aceasta se transferă singur pe ea din funcția cumulată de specialist principal teatrolog la Centru, în funcție de specialist management cultural și marketing prin cumul la Centru, cu 1,0 salariu, cu începere de la 01.04.2011, în baza cererii acesteia din 29.03.2011 adresată dlui Boris Focșa, Ministrul Culturii și acceptată de către acesta, contrar prevederilor art.261 din Codul muncii și care acționa în interesul doamnei Diana Dicusarî. Prin ordonanța din 07.02.2023, documentele ridicate au fost recunoscute în calitate de mijloc material de probă și anexate la cauza penală. /Vol.I, f.d.229-234/

- *Procesul-verbal de ridicare din 12.10.2022*, conform căruia au fost ridicate de la Instituția Publică „Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial”, următoarele documente:

1. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 06.04.2016;
 2. Contract individual de muncă din 04.04.2016;
 3. Fișa postului contabilului șef Costiuc Valentina;
 4. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 29.03.2011;
 5. Contract individual de muncă din 29.03.2011;
 6. Fișa postului șefului resurse umane Tatiana Marian;
- Vol.I f.d.236-247

- *Procesul-verbal de examinare din 07.02.2023*, a documentelor ridicate la data de 12.10.2022, conform căruia s-a constatat că, Tatiana Maria în calitate de șef servicii și Valentina Costiuc în calitate de contabil-șef al Centrului, sunt persoane care au efectuat evidența respectării disciplinei de muncă și calcularea și achitarea cuantumului salariat ce îi revine doamnei Diana Dicusarî pentru funcțiile cumulate de către aceasta în perioada în care aceasta a deținut și funcția de director general al Centrului fapt care contravine art.261 alin.(1) din Codul muncii, conform căruia conducătorul unității de stat, inclusiv municipale, sau unității cu capital majoritar de stat nu poate să presteze muncă prin cumul la o altă instituție sau să cumuleze funcții la unitatea pe care o conduce, cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare. Prin ordonanța din 07.02.2023, documentele ridicate au fost recunoscute în calitate de mijloc material de probă și anexate la cauza penală. /Vol.I f.d.248-250/

- *Procesul-verbal de ridicare din 12.10.2022*, conform căruia au fost ridicate de la Instituția Publică „Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial”, următoarele documente:

1. Copia autenticată a informației eliberate de către contabilul-șef al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, Valentina Cibuc, cu privire la descifrarea salariului calculat al Directorului Diana Dicusarî, pentru anii 2011-2022;
2. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa nr.***** din 04.06.2012;
3. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa nr.***** din 05.06.2012;
4. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 05.06.2012;

5. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 06.06.2012;
6. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 27.06.2012;
7. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focşa *****1-p din 27.06.2012;
8. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 24.01.2022;
9. Acordul directorului general al Centrului Diana Dicusarî la ordinul ***** din 28.12.2018 „cu privire la atribuirea treptei, clasei și coeficientului de salarizare”;

10. Cererea doamnei Diana Dicusarî din 06.06.2012;
11. Cererea doamnei Diana Dicusarî din 05.06.2012;
12. Copiile autentificate a tabelelor de evidență a timpului de muncă în cadrul Centrului pentru anii 2014-2022;

13. Copiile autentificate a registrelor de evidență a retribuițiilor în cadrul Centrului pentru anii 2011-2013;

14. Copia autenticată a procesului-verbal nr.7 din noiembrie 2019 a Centrului cu privire la selectarea documentelor, care urmează să fie eliminate pentru anii 1991, 1999-2015;

15. Copia autenticată a regulamentului de organizare și funcționare a Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial aprobat prin ordinul Ministrului Culturii nr.16 din 27.01.2011;

16. Contractul individual de muncă *****/4 aprilie din 04.04.2011;

17. Fișa postului specialistului management cultural și marketing al Centrului, Diana Dicusarî, aprobat de către aceasta din funcție de director general al Centrului la 29.03.2011.

18. Copia autenticată a actului inspectării financiare tematice efectuate la Centrul Național de Creație Populară, mun. Chișinău privind corectitudinea utilizării produselor alimentare, medicamentelor și materialelor pentru pansament, carburanților și lubrifianților, materialelor de construcție și de uz gospodăresc, obiectelor de echipament, bunurilor pe perioada de activitate 01.01.2012 – 01.08.2015 din 11.08.2015. /Vol.II, f.d.9-181/

- *Procesul-verbal de examinare din 08.02.2023*, a documentelor ridicate la data de 12.10.2022, conform căruia s-a constatat că, la 12.10.2022 de la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial cu sediul în mun. Chișinău, str. Mihai Eminescu, 50, reprezentată de Tatiana Marian, șef servicii, în baza ordonanței de ridicare din 20.09.2022, au fost ridicate:

1. Copia autenticată a informației eliberate de către contabilul-șef al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, Valentina Cibuc, cu privire la descifrarea salariului calculat al Directorului Diana Dicusarî, pentru anii 2011-2022 pe 1 filă. Conform acesteia, s-a stabilit că, directorului general al Centrului, Diana Dicusarî i-a fost calculat și achitat salariu pentru funcția cumulată de șef de secție cultură și marketing după cum urmează:

- pentru anul 2011 în sumă de 17857,50 lei;
- pentru anul 2012 în sumă de 15008,18 lei;
- pentru anul 2013 în sumă de 18161,94 lei;
- pentru anul 2014 în sumă de 19801,00 lei;
- pentru anul 2015 în sumă de 25513,79 lei;
- pentru anul 2016 în sumă de 22597,12 lei;
- pentru anul 2017 în sumă de 25929,32 lei;

- pentru anul 2018 în sumă de 32297,84 lei;
- pentru anul 2019 în sumă de 59*****,38 lei;
- pentru anul 2020 în sumă de 49916,06 lei;
- pentru anul 2021 în sumă de 64339,85 lei;
- pentru anul 2022 în sumă de 40607,54 lei,

în total pentru perioada 2011-2022, doamnei Diana Dicusarî pentru cumularea funcției șef de secție cultură și marketing i-a fost calculată și achitată suma totală de 391 308,52 lei.

2. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa nr.***** din 04.06.2012 pe 1 filă. Conform acestuia, la 04.06.2012 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa cu nr.***** s-au încetat raporturile de serviciu cu dna Diana Dicusarî, director general al Centrului, din data de 04.06.2012.

3. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa nr.***** din 05.06.2012 pe 1 filă. Conform acestuia, 05.06.2012 doamna Dicusarî Diana prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa cu nr.***** a fost numită în funcție de director general al Centrului, începând cu data de 05.06.2012, cu dreptul primei semnături și aplicarea ștampilei pe documente bancare și financiare ale instituției, cu retribuiția muncii conform statelor de personal aprobate.

4. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 05.06.2012 pe 1 filă. Conform acestuia, la 05.06.2012 în conformitate cu ordinul Ministerului Culturii nr.***** din 05.06.2012, doamna Dicusarî Diana este numită în funcție de director general al Centrului, începând cu data de 05.06.2012, cu dreptul primei semnături și aplicarea ștampilei pe documente bancare și financiare ale instituției, cu retribuiția muncii conform statelor de personal aprobate.

5. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 06.06.2012 pe 1 filă. Conform acestuia, la 06.06.2012 doamna Dicusarî Diana în calitate de director general al Centrului se angajează singură pe ea în funcție de șef Secție cultură și marketing la Centru, începând cu 06.06.2012, cu 1,0 salariu de bază de Contract Individual de muncă prin cumul. Ca temei fiind indicat cererea doamnei Diana Dicusarî din 06.06.2012, aprobată de dl. Boris Focșa Ministrul Culturii.

6. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 27.06.2012 pe 1 filă. Conform acestuia, la 27.06.2012 s-a ordonat ca ordinul nr.***** din 04.06.2012 „Cu privire la încetarea raporturilor de serviciu a dnei Diana Dicusarî” se completează cu următoarea frază: „Salariatului i se vor achita toate plățile salariale cuvenite, conform legislației în vigoare”.

7. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa *****1-p din 27.06.2012 pe 1 filă. Conform acestuia, la 27.06.2012 s-a ordonat ca ordinul nr.***** din 04.06.2012 „Cu privire la încetarea raporturilor de serviciu a dnei Diana Dicusarî” se completează cu următoarea frază: „Salariatului i se vor achita toate plățile salariale cuvenite, conform legislației în vigoare”.

8. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 24.01.2022 pe 1 filă. Conform acestuia, la 24.01.2022 prin ordinul directorului general al Centrului, Diana Dicusarî, s-a ordonat a-și atribui singur ei în calitate de șef secție cultură și marketing, prin cumul, începând cu 01.01.2022, clasa de salarizare – 65, coeficientul de salarizare – 3,81, iar cuantumul salariului de bază stabilit, fiind de 6860,00 lei. Tot, prin ordinul menționat de către aceasta s-a ordonat ca contabilitatea instituției să calculeze și să achite titularului funcției salariul lunar, ținând cont de prevederile pct.1 din prezentul ordin și de alte drepturi salariale acordate suplimentar la salariu de bază corespunzător.

9. Acordul directorului general al Centrului Diana Dicusarî la ordinul ***** din 28.12.2018 „cu privire la atribuirea treptei, clasei și coeficientului de salarizare” pe 1 filă. Conform acestuia, la 28.12.2018 prin acordul directorului general al Centrului, Diana Dicusarî, s-a ordonat a-și atribui singur ei în calitate de șef secție cultură și marketing, prin cumul, începând cu 01.01.2020, clasa de salarizare – 65, coeficientul de salarizare – 3,81, iar quantumul salariului de bază stabilit, fiind de 6290,00 lei. Tot, prin ordinul menționat de către aceasta s-a ordonat ca secția financiară să calculeze și să achite titularului funcției salariul lunar, ținând cont de prevederile pct.1 din prezentul ordin și de alte drepturi salariale acordate suplimentar la salariu de bază corespunzător.

10. Cererea doamnei Diana Dicusarî din 06.06.2012 pe 1 filă. Conform acesteia, la 06.06.2021 s-a adresat în adresa Ministrului Culturii Boris Focșa, cu cererea prin care a solicitat să fie angajată, prin cumul în funcția de specialist marketing la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial cu 1,0 salariu, cu începere de la 06.06.2012. De menționat că, pe aceasta este prezentă avizul Ministrului Culturii, Boris Focșa, prin care de către acesta a fost acceptată cererea doamnei Dicusarî Diana.

11. Cererea doamnei Diana Dicusarî din 05.06.2012 pe 1 filă. Conform acesteia, la 05.06.2021 s-a adresat în adresa Ministrului Culturii Boris Focșa, cu cererea prin care a solicitat să fie angajată la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial în funcție de director general începând cu data de 05.06.2012.

12. Copiile autentificate a tabelelor de evidență a timpului de muncă în cadrul Centrului pentru anii 2014-2022 pe 110 file. Conform acestora, s-a stabilit că orele de muncă efectuate de dna Diana Dicusarî în calitate de șef de Secție cultură și marketing din cadrul Centrului, se contrapun cu orele de muncă efectiv efectuate de aceasta în calitate de director general al Centrului, fiind identice, cât și zilele de concediu ordinar anual, precum și în cazul concediilor medicale.

13. Copiile autentificate a registrelor de evidență a retribuițiilor în cadrul Centrului pentru anii 2011-2013 pe 41 file. Conform acestora, directorul general al Centrului, i-a fost calculat și achitat salariu pentru funcția cumulată de șef de Secție cultură și marketing după cum urmează:

- pentru anul 2011 în sumă de 17857,50 lei;
- pentru anul 2012 în sumă de 15008,18 lei;
- pentru anul 2013 în sumă de 18161,94 lei.

14. Copia autenticată a procesului-verbal nr.7 din noiembrie 2019 a Centrului cu privire la selectarea documentelor, care urmează să fie eliminate pentru anii 1991, 1999-2015 pe 4 file. Conform căruia, tabele de evidență a timpului de muncă a salariaților pentru perioada anilor 2010-2013 au fost nimicite.

15. Copia autenticată a Regulamentului de organizare și funcționare a Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial aprobat prin ordinul Ministrului Culturii nr.16 din 27.01.2011 pe 6 file. Conform acestuia, Centrul este o instituție de stat, subordonată Ministerului Culturii și are drept scop coordonarea și inspectarea activității artistice la nivel național, cercetarea, protejarea, teaurizarea și valorificarea creației populare tradiționale. Totodată, Centrul are statut de persoană juridică, ștampilă cu denumirea instituției și stema de stat a Republicii Moldova, foaie de antet, conturi bancare și trezoreriale, emblemă și alte simboluri în conformitate cu legislația în vigoare. De asemenea, conform regulamentului s-a stabilit că directorul general al instituției are următoarele obligații funcționale care se referă la caz, și anume:

- reprezintă instituția în raporturile cu persoanele fizice și juridice din țară și din străinătate, precum și fața organelor jurisdicționale;
- angajează personal de specialitate și administrativ în concordanță cu reglementările legislative;
- este responsabil de obligația asigurării integrității patrimoniului instituției, bunei gestiuni a fondurilor materiale și bănești, realizării planului de venituri și cheltuieli, asigurării respectării principiilor și normelor eticii profesionale și conduitei morale.

16. Contractul individual de muncă *****/4 aprilie din 04.04.2011 pe 2 file. Conform căruia, la 04.04.2011, doamna Diana Dicusarî în calitate de director general al Centrului a încheiat un contract individual de muncă singură cu ea pentru ocuparea funcției de specialist management cultural și marketing, prin cumul. Pentru funcția cumulată doamnei Diana Dicusarî fiindu-i stabilită retribuirea muncii lunare după cum urmează: salariul de funcție în sumă de 957 lei, sporuri în sumă de 143,5 lei și indemnizații în sumă de 284,10 lei.

17. Fișa postului specialistului management cultural și marketing al Centrului, Diana Dicusarî, aprobat de către aceasta din funcție de director general al Centrului la 29.03.2011 pe 2 file. Prin care s-a efectuat descrierea postului, obiectivele și atribuțiile funcționale a acestuia și sarcinile stabilite titularului de post.

18. Copia autenticată a actului inspectării financiare tematice efectuate la Centrul Național de Creație Populară, mun. Chișinău privind corectitudinea utilizării produselor alimentare, medicamentelor și materialelor pentru pansament, carburanților și lubrifianților, materialelor de construcție și de uz gospodăresc, obiectelor de echipament, bunurilor pe perioada de activitate 01.01.2012 – 01.08.2015 din 11.08.2015 pe 3 file. Conform actului menționat s-a stabilit că, în cadrul inspectării efectuate de către Inspekția financiară controlul a fost supus nemijlocit corectitudinea utilizării produselor alimentare, medicamentelor și materialelor pentru pansament, carburanților și lubrifianților, materialelor de construcție și de uz gospodăresc, obiectelor de echipament, bunurilor pe perioada de activitate 01.01.2012 – 01.08.2015. Cât privește retribuirea muncii în cadrul Instituției Publice, aspectul dat nu a fost obiectul controlului, astfel inspectorul Inspekției financiare pe aspectul dat nu s-a expus în actul menționat.

În rezultatul examinării documentelor și fotocopiilor autentificate a documentelor prezentate și ridicare de la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, s-a constatat că, contrar prevederilor art.261 din Codul muncii în redacția de la moment săvârșirii infracțiunii, conform căruia conducătorul unității nu poate să presteze muncă prin cumul la o altă unitate sau să cumuleze funcții la unitatea pe care o conduce, cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare, Diana Dicusarî în calitate de director al Centrului Național de Creație Populară (după reorganizare Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial) a înaintat către Boris Focșa Ministrul Culturii o cerere prin care a rugat să fie angajată prin cumul în funcție de specialist management cultural și marketing, cu 1,0 salariu, cu începere de la 06.06.2012, cerere care a fost acceptată contrar prevederilor art.261 din Codul muncii de către Ministru Culturii, cu toate acestea acceptul său nu avea nici un efect juridic, ori responsabilă de angajarea personalului Centrului era anumi directorul general Diana Dicusarî.

Astfel, acționând în interes personal, la 06.06.2012 Diana Dicusarî a emis ordinul nr.*****, prin care aceasta având în vedere reorganizarea instituției publice în rezultat la care funcția de

specialist management cultural și marketing a fost schimbată în funcția de șef Secție cultură și marketing, aceasta se angajează în funcția respectivă, cu 1,0 salariu, cu începere de la 06.06.2012.

Ca rezultat, pentru perioada anilor 2011-2022, pentru cumularea funcțiilor în cadrul instituției publice pe care o conduce Diana Dicusarî a beneficiat de achitări în sumă totală de 391 308,52 lei.

Prin ordonanța din 08.02.2023, documentele ridicate au fost recunoscute în calitate de mijloc material de probă și anexate la cauza penală. /Vol.II, f.d.183-190/

- Procesul-verbal de examinare din 09.02.2023, a documentelor parvenite de la Ministerul Culturii ca urmare a demersului nr.03/36-4706 din 19.10.2022, conform căruia s-a constatat că, la data de 11.10.2010 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa, dna Diana Dicusarî a fost angajată în funcție de director general al Centrului Național de Creație Populară (după reorganizare – Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial), începând cu data de 11.10.2010 cu salariu de funcție conform Schemei de încadrare aprobate, dreptul la prima semnătură și deținerea ștampilei instituției.

La 17.06.2011 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa, dna Diana Dicusarî a fost eliberată din funcția de director general, iar la 22.06.2011 a fost angajată repetat în funcția menționată, fiind încheiat la aceeași dată și contractul între Fondator și Directorul general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, prin care aceasta a fost angajată în funcție de director general al Instituției Publice.

La 04.06.2016 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa, au fost încetate raporturile de serviciu cu dna Diana Dicusarî, director general al Centrului la data de 04.06.2012.

La 05.06.2012 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa, dna Diana Dicusarî a fost angajată repetat în funcția de director general, fiind încheiat la aceeași dată și contractul între Fondator și Directorul general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, prin care aceasta a fost angajată în funcție de director general al Instituției Publice.

Ulterior, la 06.06.2012 dna Diana Dicusarî a înaintat către Ministrul Culturii, Boris Focșa o cerere prin care solicită să fie angajată prin cumul de specialist management cultural și marketing în cadrul Centrului, cu 1,0 salariu, cu începerea de la 06.06.2012, care a fost acceptată de ultimul cu toate că faptul dat contravine prevederilor art.261 din Codul muncii.

Tot, la 06.06.2012 doamna Diana Dicusarî pentru a produce efecte juridice emite două ordine cu același număr, și anume „nr.*****”, prin care se angajează singură pe ea prin în calitate de specialist management cultural și marketing în cadrul Centrului, cât și în calitate de șef secție cultură și marketing, pentru ultima și fiind calculat și achitat salariu pentru perioada anilor 2012-2022, în baza ordinelor menționate.

S-a menționat, că faptul prezenței a două ordine cu același număr și aceeași dată se datorează faptul că până la reorganizare aceasta a deținut prin cumul funcția de specialist management cultural și marketing, iar după reorganizare funcția respectivă a fost exclusă fiind introdusă funcția de șef secție cultură și marketing, prin care și cuantumul salarial pentru funcția cumulată s-a majorat respectiv.

În rezultatul examinării fotocopiilor autentificate a documentelor eliberate de Ministerul Culturii, se constată că, la 05.06.2012 doamna Dicusarî Diana a fost numită în funcție de director general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial începând cu data de 05.06.2012, cu dreptul primei semnături și aplicarea ștampilei pe documentele

bancare și financiare ale instituției, prin care se constată încadrarea acesteia ca persoană publică în conformitate cu prevederile art.123 alin.(2) din Codul penal.

Prin ordonanța din 09.02.2023, documentele examinate au fost recunoscute în calitate de mijloc material de probă și anexate la cauza penală. /Vol.II f.d.192-209/

Mijloace materiale de probă/Documente:

1. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 04.04.2011;
2. Cererea directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî f/n din 29.03.2011;
3. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 17.06.2011;
4. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 22.06.2011;
5. Ordinul directorului general al CNCP Diana Dicusarî nr.***** din 28.10.2010;
6. Ordinul Ministrului Culturii nr.***** din 11.10.2010;
7. Ordinul directorului general al CNCP Diana Dicusarî nr.***** din 12.10.2010;
8. Cererea directorului general al CNCP Diana Dicusarî f/n din 24.12.2010;
9. Registrul de evidență a retribuiților pentru anul 2010, pe 5 file.
10. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 06.04.2016;
11. Contract individual de muncă din 04.04.2016;
12. Fișa postului contabilului șef Costiuc Valentina;
13. Ordinul directorului general al CNCPPCI Diana Dicusarî nr.***** din 29.03.2011;
14. Contract individual de muncă din 29.03.2011;
15. Fișa postului șefului resurse umane Tatiana Marian;
16. Copia autenticată a informației eliberate de către contabilul-șef al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, Valentina Cibuc, cu privire la descifrarea salariului calculat al Directorului Diana Dicusarî, pentru anii 2011-2022;
17. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa nr.***** din 04.06.2012;
18. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa nr.***** din 05.06.2012;
19. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 05.06.2012;
20. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 06.06.2012;
21. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 27.06.2012;
22. Ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa *****1-p din 27.06.2012;
23. Ordinul directorului general al Centrului Diana Dicusarî nr.***** din 24.01.2022;
24. Acordul directorului general al Centrului Diana Dicusarî la ordinul ***** din 28.12.2018 „cu privire la atribuirea treptei, clasei și coeficientului de salarizare”;
25. Cererea doamnei Diana Dicusarî din 06.06.2012;
26. Cererea doamnei Diana Dicusarî din 05.06.2012;
27. Copiile autentificate a tabelelor de evidență a timpului de muncă în cadrul Centrului pentru anii 2014-2022;
28. Copiile autentificate a registrelor de evidență a retribuiților în cadrul Centrului pentru anii 2011-2013;
29. Copia autenticată a procesului-verbal nr.7 din noiembrie 2019 a Centrului cu privire la selectarea documentelor, care urmează să fie eliminate pentru anii 1991, 1999-2015;

30. Copia autenticată a regulamentului de organizare și funcționare a Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial aprobat prin ordinul Ministrului Culturii nr.16 din 27.01.2011;

31. Contractul individual de muncă *****/4 aprilie din 04.04.2011;

32. Fișa postului specialistului management cultural și marketing al Centrului, Diana Dicusarî, aprobat de către aceasta din funcție de director general al Centrului la 29.03.2011;

33. Copia autenticată a actului inspectării financiare tematice efectuate la Centrul Național de Creație Populară, ***** privind corectitudinea utilizării produselor alimentare, medicamentelor și materialelor pentru pansament, carburanților și lubrifianților, materialelor de construcție și de uz gospodăresc, obiectelor de echipament, bunurilor pe perioada de activitate 01.01.2012 – 01.08.2015 din 11.08.2015;

34. Ordinului Ministrului Culturii, Boris Focșa, cu nr.***** din 11.10.2010, cu privire la angajare în funcție;

35. Ordinului Ministrului Culturii, Boris Focșa, cu nr.***** din 17.06.2011, cu privire la eliberarea din funcție a dnei Diana Dicusarî;

36. Contractului din 22.06.2011 încheiat între Fondator și Directorul general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial;

37. Ordinului Ministrului Culturii, Boris Focșa, cu ***** din 22.06.2011, cu privire la angajare în funcție a dnei Diana Dicusarî;

38. Ordinului Ministrului Culturii, Boris Focșa, cu nr.***** din 04.06.2012, cu privire la încetarea raporturilor de serviciu a dnei Diana Dicusarî;

39. Ordinului Ministrului Culturii, Boris Focșa, cu *****1-p din 27.06.2012, cu privire la completarea Ordinului nr.***** din 04.06.2012;

40. Ordinului directorului general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial cu nr.***** din 06.06.2012, cu privire la angajarea prin cumul în funcție de șef secție cultură și marketing;

41. Ordinului directorului general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial cu nr.***** din 06.06.2012, cu privire la angajarea prin cumul în funcție de specialist management cultural și marketing;

42. Cererea dnei Diana Dicusarî din 06.06.2012 către Ministrul Culturii, Boris Focșa, cu privire la angajarea prin cumul în funcție de specialist management cultural și marketing;

43. Contractului din 05.06.2012 încheiat între Fondator și Directorul general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial.

3.3. Argumentele părții apărării

În continuare, instanța de judecată menționează că potrivit art.24 alin.(3),(4) din Cod de procedură penală, părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.

În susținerea poziției de apărare de avocatul Doronceanu Olesia a fost prezentată lista probelor apărării, care include:

- Ordinul nr. ***** din 14.12.2022 cu privire la concedierea (dnei Discusarî Daiana) din funcția de director general al Instituției Publice Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial;

- Cererea din 29.03.2011 depusă pe numele Ministrului Culturii privind cumularea funcției și acceptată de ministru;

- Cererea din 06.06.2012 depusă pe numele Ministrului Culturii privind cumularea funcției, și acceptată de ministru;

- Planul de activitate al CNCPPCI pentru un an de activitate (exemplu);

- Raportul de activitate al CNCPPCI pentru un an de activitate;

- Carnetul de muncă al fostei director Dnei Iustina Scarlat;

- Diplomele de excelență, Diplomele de merit, Diploma de gratitudine, Diplome de Onoare (în nr. 40);

- Ordinul Ministrului Culturii a RM nr. *****-p din 29.09.2022 cu privire la suspendarea ordinului nr. ***** din 05.06.2012;

- Hotărârea Judecătoriei ***** sediul Centru nr.2-24563/22 din 03 ianuarie 2023, s-a anulat ordinul Ministerului Culturii nr.*****-p din 29 septembrie 2022 cu privire la suspendarea ordinului nr.***** din 05 iunie 2012 cu privire la numirea în funcție a dnei Dicusarî Diana;

- Ordinul Ministrului Culturii a RM nr. ***** din 05.10.2022 cu privire la angajarea a dnei Silvia Zagoreanu în calitate de director general;

- Certificatele de concedii medicale ale reclamantei Dicusarî Diana – 6 certificate;

- Ordinul nr. ***** din 18.11.2014 cu privire la decernarea Diplomei Ministerului Culturii a directorului general al CNCPPCI Dicusarî Diana pentru contribuție esențială în cercetarea științifică, promovarea și protejarea patrimoniului culturii imaterial;

- Diploma de licență a reclamantei Dicusarî Diana cu nota medie de 9,83

- Titlu Onorific de Stat „Maestru în Artă” cu nr. ***** – VIII din 15.01.2020, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova;

- Premiul „Alexandru Fedco”, pentru cel mai bun manager în domeniul culturii din 15.01.2018, acordat Doamnei Diana Dicusarî, Director Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial pentru activitate deosebită în promovarea patrimoniului cultural imaterial, (semnează Monica Babuc, Ministru);

- Diploma din 25.05.2021, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, Director, Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, cu ocazia „Zilei lucrătorilor din domeniul Culturii”, pentru merite și rezultate deosebite în promovarea și dezvoltarea culturii naționale, (semnează Lilia Pogolșa, Ministru);

- Diploma de Onoare din 19.11.2019, decernarea Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, cu prilejul a 85 de ani de la fondare, pentru contribuție la cercetarea, conservarea, promovarea și valorificarea patrimoniului cultural național imaterial, (semnează Corneliu Popovici, Ministru);

- Diploma de Onoare din 16.08.2018, privind decernarea Dnei Dicusarî Diana, director al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru contribuția deosebită adusă în organizarea și realizarea evenimentului cultural „Bâlciul Național al Olarilor”, ediția a XXX-a, (semnează Monica Babuc, Ministru);

- Diploma din 26.06.2016, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, director al Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, cu prilejul primei ediții a ZILEI NAȚIONALE A PORTULUI POPULAR, pentru parteneriat în desfășurarea proiectelor organizate de către Ministerul Culturii și contribuție deosebită la valorificarea și promovarea patrimoniului cultural al Republicii Moldova, (semnează Monica Babuc, Ministru);

- Diploma de Onoare din 18.11.2014, privind acordarea Dnei Dicusarî Diana, director general cu prilejul aniversării de 80 de ani de la fondarea Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial în semn de apreciere pentru contribuție la protejarea și promovarea patrimoniului cultural imaterial, (semnează Igor Șarov, Viceministru, Ministerul Culturii);

- Diploma din 17.07.2022, s-a acordat Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, Director Diana Dicusarî, pentru contribuție esențială în valorificarea patrimoniului cultural imaterial și promovarea imaginii orașului ***** în cadrul Festivalului „Te salut, *****”, ediția a II-a, 14 -17 iulie, 2022, (semnează Ion Ceban, Primar General);

- Semn de Gratiitudine din 20.08.2022, membrilor colectivului Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, director general Diana Dicusarî, pentru hărnicia, destoinicia, credința și dragostea adevărată pentru valorile netrecătoare, prin care sfințiți vatra acestui neam de oameni vrednici, cu numele Republica Moldova. Vă mulțumim pentru activitate rodnică, pentru frumoasele parteneriate pe care le avem în numele dăinuirii culturii poporului nostru în timp și spațiu, pentru susținerea și încurajarea, ce ni le-ați oferit mereu, (Festivalul Național al Cântecului Haiducesc „Trec anii haiducului”, Consiliul raional Rezina);

- Semn de Gratiitudine din 2022, Dnei Diana Dicusarî, director general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru colaborare îndelungată și rodnică cu instituțiile de cultură și artiștii amatori din raion, contribuție majoră în păstrarea și perpetuarea certelor valori ale neamului, dragoste și dăruire, manifestate în activitatea zilnică pe parcursul anilor și cu prilejul Zilei lucrătorului din domeniul Culturii, (Consiliul raional Rezina și SC);

- Diploma de MERIT din 02.10.2022, acordat Dnei Dicusarî Diana, director general, Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru promovarea și susținerea valorilor locale „La ziua satului Parcova”, (Primăria și Consiliul local Parcova, r-nul Edineț);

- Diploma de Excelență din 31.03.2021, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, Director general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în semn de înaltă apreciere a contribuției substanțiale în calitate de partener durabil la organizarea și desfășurarea evenimentelor culturale din raionul Hîncești, (Consiliul raional Hîncești);

- Diplomă de gratitudine din 13.06.2021, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, Director CNCPPCI, în semn de recunoștință pentru contribuție esențială la susținerea activităților culturale de

nivel local în promovarea tezaurului folcloric autentic și cu prilejul desfășurării festivalului raional al portului popular „DRAG MI-I CÂNTECUL ȘI PORTUL”, (Consiliul raional și Secția Cultură Rîșcani);

- Diplomă din 19.06.2021, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, Director al Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru participare activă, organizare și desfășurare festivalului de dezvoltare și promovare a culturii Ucrainei în Republica Moldova, (Directorul Congresului Național al Ucrainei în Moldova - Dmitro Lecarțev);

- Diploma de excelență din 17.07.2021, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, Directorul Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru receptivitatea și interesul prezentat la desfășurarea activităților cultural-artistice, contribuție la cercetare, conservare, promovare și valorificarea patrimoniului cultural național imaterial, (Direcția Cultură și Turism Călărași);

- Diploma de Gratitudine din 25.07.2021 privind decernarea colaboratorilor CNCPPCI, director general Dna Diana Dicusarî, în semn de recunoștință pentru colaborare eficientă și aportul adus la organizarea și desfășurarea festivalului folcloric al tradițiilor păstorești „CIOBĂNAȘ DE LA MIORI”, (Secția raională cultură Rîșcani, Primăria s. Borosenii Noi);

- Diplomă din 27.10.2021, acordată Dnei Diana Dicusarî, în semn de înaltă considerațiune și apreciere și recunoaștere pentru receptivitate, efort și abnegație, conlucrare eficientă cu administrația publică locală, cu prilejul aniversării a 585 de ani de la fondarea orașului Ialoveni, (Primăria orașului Ialoveni);

- Diplomă din 17.08.2019, acordată Dnei Diana Dicusarî, pentru promovare Patrimoniului Cultural Imaterial al Republicii Moldova, prin participarea la Târgul Creatorilor Populari, ediția a XXXVI-a, desfășurată în perioada 15-18 august 2019, or. Sibiu, România, (Consiliul județean Sibiu, Muzeul Astra);

- Semn de Gratitudine din 25.08.2019, Dnei Diana Dicusarî, cu mulțumiri pentru colaborare, fidelitate și contribuție în organizarea și desfășurarea Festivalului Național al Cântecului haiducesc „Trec anii haiducului”, ediția a IV-a, (Consiliul raional și SC Rezina);

- Diplomă din 08.07.2018, acordată Dnei Diana Dicusarî, Director general CNCPPCI, în semn de apreciere și recunoaștere pentru colaborare și susținere la promovarea și păstrarea folclorului autentic în cadrul Festivalului folcloric „HORA SÂNZIENILOR”, ediția a IV-a, (Consiliul Raional Telenești, SC Telenești);

- Diplomă de excelență din 14.10.2018, acordată Dnei Diana Dicusarî, Director general CNCPPCI, pentru contribuția deosebită în susținerea activităților culturale ale raionului Cimișlia, valorificarea și promovarea folclorului la Festivalul-concurs de folclor „Cântec, joc și voie bună, ca la noi în sat”, (Consiliul Raional și SC Cimișlia);

- Diplomă de merit din 2018, acordată Dnei Diana, Dicusarî Director general, Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru implicarea și susținerea viabilității patrimoniului cultural imaterial a orașului Cimișlia, (Primăria orașului Cimișlia);

- Diplomă de Laureat din 2017, acordată Dnei Diana Dicusarî, pentru promovarea dansului popular și evoluare deosebită la Festivalul raional „Hangul din Coteala”, ediția a VIII-a, (Consiliul raional Briceni);
- Diploma de gratitudine din 06.08.2017, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, Director general al CNCPPCI, pentru prezența onorabilă și contribuție substanțială în organizarea și desfășurarea Festivalului obiceiurilor și tradițiilor locale „CA LA NOI LA HORĂ”, (Secția Cultură Dondușeni);
- Diplomă de Onoare din 20.08.2017, Dnei Diana Dicusarî, Director, Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, În semn de apreciere pentru susținerea, păstrarea și promovarea culturii tradiționale în cadrul Festivalului Național al cântecului haiducesc „Trec anii haiducului”, ediția a III-a, (Consiliul raional Rezina);
- Diplomă din 2016, acordată Dnei Dicusarî Diana, Director general Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru participarea în cadrul Festivalului-concurs raional al cântecului sacru pascal „Sub Lumina învierii”, ediția a III-a, (s. Hîjdieni, r-nul Glodeni);
- Diploma din 21.12.2016, privind decernarea Dnei Dicusarî Diana, Director general, Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru contribuție substanțială la dezvoltarea și promovarea valorilor culturale, colaborare eficientă cu administrația publică a raionului Soroca în cadrul Festivalului de muzică populară „Victor Postolachi”, ediția a V-a, (Președintele Raionului Soroca);
- Diplomă de Mențiune din 2016, privind decernarea Dnei Diana Dicusarî, Director general, Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru promovarea tradițiilor neamului și participare activă la Festivalul-concurs raional de artizanat și folclor „Lada cu zestre”, ediția a I-a, (Consiliul raional Briceni);
- Diplomă, acordată Dnei Dicusarî Diana, pentru valorificarea meșteșugurilor artistice tradiționale și participarea activă la Târgul Meșterilor Popolari „Pasărea din suflet”, ediția a XXI-a, (Secția Cultură a Primăriei mun. Bălți);
- Diplomă de Onoare, conferită Dnei Diana Dicusarî, Director general Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în semn de apreciere pentru contribuția substanțială la organizarea „SĂRBĂTORII FAGULUI”, (Consiliul Raional Ungheni);
- Diplomă Doamnei Diana Dicusarî, Director general Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru implicarea activă în viața comunitară, contribuția substanțială în promovarea patrimoniului cultural, suportul considerabil în organizarea și desfășurarea „SĂRBĂTORII FAGULUI” și pentru buna colaborare cu administrația publică locală, (Consiliul Raional Ungheni);
- Diplomă acordată Dnei Dicusarî Diana, Director, pentru susținere și implicare în organizarea și desfășurarea Festivalului raional de umor „Lica Dragomir”, (SC Glodeni, Primăria s. Petrunca);
- Diplomă decernată Dnei Diana Dicusarî, Director general CNCPPCI, pentru susținerea Festivalului raional de folclor „Cântă de răsună lunca”, ediția XV-a, s. Fundurii Vechi, Glodeni, (Președintele raionului, SC Glodeni, Primăria s. Fundurii Vechi);

- Diplomă de excelență din 25.05.2014, s-a decernat Dnei Dicusarî Diana, Director general, Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, pentru contribuție în valorificarea patrimoniului Cultural al or. Cahul, (Primarul or. Cahul, directorul Palatului de Cultură);

- Diplomă de Gratiitudine din 25.10.2013, privind conferirea Dnei Diana Dicusarî, director al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, membră a juriului, pentru susținerea inițiativei de salvagardare a Doinei, specie folclorică înscrisă în patrimonial intangibil al UNESCO, jurizare competentă, corectă, imparțială și contribuție substanțială la organizarea ediției a doua a Festivalului Doinei, (Președintele IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, Constantin Marin);

Suplimentar de avocatul Doronceanu Olesea a fost formulată cerere de reclamare a probelor, prin care s-a solicitat instanței înaintarea unui demers către Ministerul Culturii în vederea prezentării Rapoartelor de activitate anuale și programele de activitate prezentate de CNCPPCI pe perioada 2011-2022.

Instanța de judecată menționează că prin încheierea protocolară din 17.09.2024 s-a admis cererea părții apărării privind reclamarea probelor, fiind interpelat în acest sens Ministerul Culturii.

La interpelarea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Ministerul Culturii a transmis materialele solicitate în volum de 702 file, ca urmare a obținerii acestora de la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial.

Subsecvent, instanța atestă că apărătorul inculpatei Dicusarî Diana, avocatul Doronceanu Olesea a solicitat audierea în calitate de martor a următoarelor persoane: Crigan Tudor și Volontir Oleg.

Fiind admisă audierea în calitate de martor a lui Crigan Tudor, audiat în ședință de judecată sub jurământ martorul a comunicat instanței de judecată că o cunoaște pe Dicusarî Diana. A activat în cadrul Centrului în perioada 2009-2022. Până a absolvit facultatea a activat în calitate de șofer, cameraman, apoi a activat în funcție de jurist consult.

La întrebările apărătorului Olga Burea, martorul a declarat că a cunoscut că Diana Dicusarî a cumulat funcție în cadrul Centrului. Cu el s-a discutat întrebarea dacă este posibil de cumulat funcții, fiind aprobarea ministrului. D-na Diana mereu avea îngrijorări că cumulează. Susține că potrivit atribuțiilor sale de serviciu urma să facă cunoștință cu orice act din cadrul Centrului și să verifice că este conform legii. La fel atunci a avut indicația d-nei Diana de a verifica legalitatea cumulului. Având pe profesorul Romandaș în dreptul muncii a făcut o adresare verbală în care i s-a sugerat că nu este o încălcare atât timp cât munca care o face angajatul în cadrul instituției și directorul este cumva raportată la nivelul atribuțiilor de salarizare și că nu primește salariu pentru nimic, dar primește salariu pentru munca efectiv muncită în cadrul instituției. Au fost multe interpretări, însă cu aprobarea ministrului a cererii de angajare și în temeiul planului anual de activitatea care în fiecare an se făcea și raportul anual la minister s-a considerat și se consideră în continuare la ziua de astăzi că munca a fost făcută temeinic și legală. Funcția de șef secția marketing din ceia ce ține minte era în legătura cu presa, organizarea evenimentelor de toate genurilor în teritoriu, care se petreceau în timpul săptămânii dar majoritatea erau în weekend, cam toate weekendurile erau ocupate, pentru că până a fi jurist consult mergea el în teritoriu. D-na Dicusarî Diana a efectuat munca efectivă conform funcției care era confirmată și prin raportul anual care se făcea către ministru. Nu era nici un

eveniment care se făcea fără coordonarea cu ministerul. Programul de muncă al acestei funcții îi este greu să spună, practic programul de 8 ore era depășit, în weekend la fel. În cadrul dosarelor penale și civile s-a constatat că se depășeau orele, care erau pentru cumul și funcția de bază care o deținea d-na Diana. Mereu programul de muncă era depășit. Susține că ca să organizezi un eveniment era foarte anevoios mai ales la nivel cultural și în teritoriu. În cadrul Centrului nu a cumulat alte funcții în afară de jurist. Toți cumulați funcții, el ca jurist a spus că nu este o greșeală de a cumula pentru că în sistemul de cultură toți cumulați teatre, opere și alții din subordinea ministrului culturii. Având în vedere salariu mic aceste funcții le preluau toți directorii și nu era excepție. D-na Scarlat la fel cumula până la d-na Dicusari pentru că a analizat toate dosarele. Fiind de pe băncile universității a avut 2 săptămâni de a analiza și d-na Dicusari își făcea griji, dar nu era pentru că toți cumulați. Nu a fost discutat vreodată că această cumulare este o încălcare și nu a fost o sesizare de la ministru în acest sens. În cadrul controalelor planificate la Centru de inspectoratul muncii și fiscal nu a fost din câte cunoaște vreodată constatare că d-na director cumulează funcții și este o încălcare a legii. Pe perioada activității sale o sancțiune sau plângere în adresa lui Diana Dicusari nu a fost.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că în virtutea funcției care o deținea verifica absolut toate actele cu caracter juridic pe care le făcea directorul și absolut toate actele efectuate pe plan juridic de la toți angajații. Actele efectuate de d-na Dicusari a verificat, unde cu certitudine de 100% erau: decizii, ordine, fișa postului care o făcea resursele umane. D-na Dicusari exercita funcția prin acțiuni concrete și organizarea evenimentelor și prin acte exercita. Raportarea către minister, planul de activitate o făcea și nu era doar verbal raportat. Nu era legat de jurist planul de activitate și nu ține minte ca să comunice ce prevedea. Un eveniment dacă era organizat în teritoriu nu putea să fie făcut în lipsa unui demers, acord, decizie, scrisori corespondența dintre minister și instituție, corespondența Centrul și teritoriu. Aceste acte de corespondență le semna persoana responsabilă adică șeful de secție. Atribuțiile de director și șef secție erau diferite.

La întrebările R/legal al părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că cererea privind cumularea funcției a fost aprobată de către Ministru și era de către director deja emis ordin intern. Era un temei legal de a fi în funcție de director și cumularea altei funcții. Înainte de a se expune dacă se permite cumularea funcției atunci a analizat situație și a făcut concluzia că conform Codului Muncii și Convenției Colective de muncă că această angajare a fost temeinic legal.

Fiind admisă audierea în calitate de martor a lui Volontir Oleg, audiat în ședință de judecată sub jurământ, la întrebările apărătorului Olga Burea, martorul a comunicat instanței de judecată că a activat în cadrul Centrului în perioada 1998-2021. A fost specialist principal, șef direcție și din 2011 director artistic. Din momentul când a devenit d-na Diana Dicusari director el a fost numit director artistic. Colaborarea lor a fost pe parcursul a 11 ani. A cunoscut că Diana Dicusari a cumulat 2 funcții, toți cunoșteau acest fapt. Personal a avut funcție de monitorizare a funcție artistice, care prevedea ca să cunoască activitatea tuturor colegilor din instituție, cea ce privește activitățile artistice. Or, funcția pe care o deținea d-na Diana în afară de administrator avea un impact artistic și mai ales că această activitate a fost înfăptuită cu acordul Ministerului Culturii, fapt care i s-a adus la cunoștință prin ordinul respectiv pe atunci. Cumularea a fost aprobată de către Ministrul Culturii d-ul Focșa și ordinul a fost semnat de către el. Specialiștii care erau în instituție se ocupau de un domeniu concret. Organizarea totală în republică artistică se simțea necesitatea de o coordonare la nivel

național, organizarea evenimentelor, nivelul mișcării artistice din teritoriu, publicitare, relații cu presa, televiziune tot ce ține de coordonarea produsului cultural final și iaca această activitatea a fost îndreptată spre atenția lui Diana Dicusarî. Toate aceste funcții au fost realizate de către Diana Dicusarî și nu doar imaginea centrului, dar și a culturii în general s-a îmbunătății și a avut un efect a imaginii pe toată RM. S-a schimbat atitudinea instituției față de centru în aspect pozitiv. Centrul a devenit instituție metodologică, fapt care a fost recunoscut de toate subdiviziunile din teritoriu și față de instituțiile din Chișinău. Au fost stabilite relații pozitive cu foarte multe instituții fără care promovarea unui produs cultural este imposibil. A fost ridicat nivelul evenimentelor organizate. Au fost stabilite prin această activitate relații bilaterale din România, instituții de profil, care evident au și până în ziua de zi un impact pozitiv la cultura tradițională. Asta tot a fost când a venit Dicusarî Diana. Susține martorul că a activat de la 08:00-17:00 cu pauza de masă. În instituția lor este imposibil să vii la oră și să pleci la oră pentru că activitatea prevedea colaborarea cu alții colegii din teritoriu, care pot veni mai devreme sau mai târziu, se făcea program după posibilitățile lor. Evident atunci când aveau manifestări propriu zis el personal venea mult mai devreme și pleca mai târziu. Diana Dicusarî la fel venea ca și el, observa acest lucru pentru că erau cu birourile vizavi. Des când venea ea deja era și când pleca ea rămânea la serviciu având în audiență colegi din teritoriu. Nu poate afirma dacă era un angajat prin contract un jurist până a activat el. Dicusarî Diana a fost desemnată managerul anului 2018 conform rezultatelor activității, totale inclusiv cele de marketing. Decizie a fost luată de Ministerul Culturii și este o dovadă că îndeplinea atribuțiile bine și nu a avut ca să fie careva plângeri în privința lui Diana Dicusarî. În cadrul Centrului toți directori au cumulat funcții în perioada cât a lucrat în această instituție. Afirmă că pe parcursul activității sale în cadrul Centrului controale financiare la sigur au fost efectuate și controale efectuate de la colegii din Ministerul Culturii, inclusiv rapoartele care le făcea trimestrial și anual erau verificate de colegii de la minister. Nu a fost raportat cumulul lui d-na Dicusarî ca o abatere. Dețineau diplome pentru o activitate în instituție și în fiecare an erau menționați ca profesioniști în instituție.

La întrebările acuzatorului de stat Vitalie Codreanu, martorul a declarat că cu d-na Dicusarî Diana sunt foști colegi este o relație doar colegială, când a venit d-na Dicusarî în instituție a activat deja 13 ani. Nu cunoaște anii când au fost controale financiare, dar ele erau făcute frecvent, ele se făceau în contabilitate, ei doar cunoșteau că se face control. Aceste controale le făceau instituțiile ierarhic superioare nu cunoaște care erau acum. Din câte vorbeau colegii din contabilitate toate controalele erau pozitive și nu erau găsite abateri. D-na Dicusarî a cumulat șef secție marketing cultural și funcția de bază director general. D-na a avut o perioadă funcția de specialist în domeniul activității teatrale, dacă amintește corect. Atribuțiile șef secție marketing cultural includeau coordonarea procesului de organizare și desfășurare a evenimentelor cu etapele evidente. Organizarea propriu zisă, relații media, relații cu administrațiile publice locale, cu formațiile și participanții propriu zis la evenimente. Această funcție a fost instituită de minister, bănuiește că Diana Dicusarî nu avea împuternicirea să creeze statul. Au primit organigrama de la Ministerul Culturii. Această funcție a fost instituită după reorganizarea instituției dacă nu greșește în anul 2012. În funcția de șef secție marketing cultural d-na Dicusarî a fost numită de către ministru. Posibil jumătate de an sau un an a fost vacantă funcția dată până ce a fost numită d-na Dicusarî. Pentru această funcție era necesar studii de specialitate domeniul culturii, experiență în domeniu, persoană

care trebuia bine să cunoască activitatea în teritoriu, potențialul artistic din teritoriu și evident din Chișinău. D-na Dicusară până a veni la Centru a activat în direcția de Cultură județul Chișinău. A venit cu experiență relevantă pentru activitatea instituției. Părerea sa este că din moment ce a apărut d-na Dicusară în funcție de management lucrurile s-au schimbat vădit, or experiența din direcția cultură a județului Chișinău prevedea o colaborare cu diferite instituții de profil cu oameni de specialitate, plus la toate d-na Dicusară a activat și în colectivul Teatrului de Etnografie, unde la fel a acumulat experiență și în calitate de om de artă și management. În instituția nu este prevăzută selectarea în bază de concurs. Colegii verbal discutau cu persoane, care considerau că au abilități necesare la diferite funcții. Când erau vacanții discutau în media cu diferite persoane și la acea situație salariile de atunci nu erau atât de atractive ca să atragă un specialist din afara instituției, dar discuții au fost duse. Directorul general efectua coordonarea activităților propriu zise a instituției ceea ce era legat de centru, dar activitățile de alte instituții erau coordonare de minister sau alte centre. Funcția de șef secție era de coordonare cu alte instituții din afara centrului. Doar după ce a fost numită d-na Dicusară mecanismul de coordonare cu instituțiile din teritoriu s-a pus pe rol bine. În funcția cumulată de șef secție marketing din câte ține minte d-na Diana a fost numită pe un salariu, cel puțin așa prevedea ordinul ministrului de atunci, dar nu este gata să răspundă ce pontaj era.

La întrebările R/legal al părții vătămate Vasile Ceban, martorul a declarat că în unele cazuri când d-na pleca în concediu rămânea responsabil de instituție, era caz când prin ordinul ministrului exercita funcția de director interimar. În vara anului 2022 nu ține minte ce funcție exercita pentru că era în spital și acum nu ține minte dacă a deținut funcția de director interimar. Despre controlul care se efectua la acea perioadă de către Ministerul Culturii la centru cunoaște că veneau colegii de la minister și era un control de rutină, dar nu a văzut o decizie de control. Veneau colegii, se prezentau și puneau câteva întrebări, se verifica dacă colegii erau în birou adică era un control de rutină. Atunci era director artistic și era perioadă când revenea la serviciu. Nu poate spune acum dacă era în funcție de director interimar când se efectua controlul. Nu ține minte să primit rezultatele controalelor. În rezultatul acestor vizite a colegilor de la minister s-au ales cu o delegație și ordinul ministrului că d-na Dicusară este eliberată din funcție. Nu au fost aduse la cunoștință încălcările. Presupune că a văzut ordinul prin care d-na Dicusară a fost numită în funcția de șef secție marketing, dar nu ține minte circumstanțele, dar a fost la serviciu. Exercita funcția și de specialist principal pe lângă funcția de bază prin cumul. Legislația în vigoare din câte cunoaște cu acceptul instituției ierarhice permite cumularea și altor funcții din cadrul centrului, adică trebuia acceptul ministrului. În lipsa acceptului ministrului Dicusară Diana bănuiește că nu avea dreptul să cumuleze funcții.

Prin urmare, în sensul argumentelor invocate de partea apărării în susținerea poziției sale, instanța de judecată reține că va da apreciere circumstanțelor invocate în cumul cu toate probele cercetate în cadrul ședinței de judecată, în partea respectivă a Sentinței.

În concluzie, respectând principiile generale ale judecării cauzei penale, drepturile tuturor participanților la proces, instanța a oferit posibilitate egală părților de a-și prezenta poziția, specificând în acest sens că partea apărării, în afară de cele enumerate supra, alte probe nu a prezentat.

4. Aprecierea instanței de judecată:

Potrivit prevederilor art.93 alin.(1) din Cod de procedură penală, probele sunt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art.101 alin.(1) și (2) din Cod procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Judecătorul apreciază probele conform propriei convingeri, formate în urma examinării lor în ansamblu, sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege.

Conform art. 384 alin.(3), (4) din Cod de procedură penală, Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu prevederile art.14 alin.(1) din Cod penal, infracțiunea este o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală.

Conform art.51 alin.(1) din Cod penal, temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componența infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale. Potrivit art.52 alin.(1) din Cod penal, se consideră componență a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă. Alin.(2) al aceluiași articol stabilește că componența infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod.

Potrivit prevederilor art.113 alin.(1) din Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală. Alin.(2) al aceluiași articol stabilește că calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători. În conformitate cu prevederile art. 8 din Cod de procedură penală, precum și cu cele ale art. 21 din Constituția Republicii Moldova, orice cetățean beneficiază de prezumția de nevinovăție, deschiderea unei proceduri judiciare penale – prin începerea urmăririi penale – nefiind posibilă decât în condițiile prevăzute de lege.

Astfel, la adoptarea unei hotărâri de condamnare prin prisma jurisprudenței CtEDO, până la rămânerea definitivă, inculpatul are statutul de persoană nevinovată, la fel se reține că pronunțarea unei decizii judecătorești de condamnare, prezumția de nevinovăție este răsturnată cu efecte *erga omnes*, iar soluția magistraților trebuie să se bazeze pe probe certe de vinovăție, iar în caz de îndoială, ce nu poate fi înlăturată prin probe, trebuie să se pronunțe o soluție de achitare.

Subsecvent se reține că potrivit prevederilor art. 325 alin. (1) din Cod procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

În acest context se reține că, conform prevederilor art. 384 din Cod de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința se adoptă în numele legii. Sentința instanței de

judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. La fel, urmează ca instanța de judecată să își întemeieze sentința numai pe probele care au fost cercetate nemijlocit în ședința de judecată.

În concordanță cu conținutul art. 389 alin. (1) și (2) din Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată și nu poate fi bazată pe presupuneri.

Astfel, sentința de condamnare trebuie să se bazeze pe probe exacte, când toate versiunile au fost verificate, iar divergențele apărute au fost lichidate și apreciate corespunzător. Ori toate îndoielile care nu pot fi înlăturate vor fi interpretate în favoarea inculpatului.

Suplimentar, instanța de judecată relevă că în conformitate cu prevederile art. 101 alin.(1)-(4) din Cod de procedură penală fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Reprezentantul organului de urmărire penală sau judecătorul apreciază probele conform propriei convingeri, formate în urma examinării lor în ansamblu, sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege. Nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată. Instanța de judecată este obligată să pună la baza hotărârii sale numai acele probe la a căror cercetare au avut acces toate părțile în egală măsură și să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.

În contextul prevederilor legale citate *supra* și în coraport cu circumstanțele de fapt ale cauzei constatate în cadrul cercetării judecătorești în prezenta cauză penală, instanța de judecată constată *dincolo de orice dubiu* că, în privința inculpatei Dicusari Diana, a fost pornită urmărirea penală și derulată cu respectarea legislației procesual penale în vigoare.

La fel, prin prisma art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, inculpatei i-a fost adus la cunoștință atât natura și cauza acuzației, cât și probele pe care se fundamentează acuzația, precum și calificarea juridică care a fost dată faptelor săvârșite de acesta într-o manieră detaliată prin rechizitoriul întocmit.

În acest context instanța de judecată reține că, potrivit art. 100 alin. (4) din Cod de procedură penală, toate probele administrate în cauza penală vor fi verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin probele, în conformitate cu prevederile prezentului cod, prin procedee probatorii respective.

Referitor la învinuirea formulată în privința lui Dicusari Diana în comiterea infracțiunii prevăzute de art.30, 327 alin.(1) Cod Penal, se reține că conform ordonanței de modificare a acuzației din 13.03.2025, acțiunile lui Dicusari Diana au fost încadrate de către organul de urmărire penală în baza art. 30, 327 alin.(1) Cod penal, și anume Abuzul de serviciu în forma prelungită, manifestată prin *îndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii, săvârșită din interes material, care a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice.*

Prin totalitatea probelor cercetate în ședința de judecată, cu respectarea prevederilor art.100 alin.(4) din Cod de procedură penală și apreciindu-le în sensul art.101 alin.(1) Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, se constată că probele prezentate spre cercetare în cadrul ședinței de judecată de părți, în

ansamblu, nu confirmă vinovăția lui Dicusari Diana în comiterea infracțiunii prevăzută de art.30, 327 alin.(1) din Cod penal.

Pentru a ajunge la această concluzie, instanța de judecată a reieșit din cele ce succed.

Instanța de judecată reține ca fiind pertinente declarațiile reprezentantului părții vătămate CNCPPCI - Vasile Ceban, care în susținerea circumstanțelor de fapt descrise în rechizitoriul și învinuirii formulate în privința inculpatei a declarat următoarele: *"...inculpata nu avea dreptul să emită ordine de angajare pe sine însuși în diferite funcții, în deosebi în funcții de conducere cum ar fi cea de șef de secție întrucât ea la acel moment ocupa o funcție de conducere, adică era directorul centrului, știa cu certitudine că nu este în drept și legislația muncii nu îi permite încheierea contractelor cu sine însuși. Aceste ordine au fost ridicate de la centru, contractele și acorduri există și au fost semnate de către inculpată și au fost ridicate de la centru de către organul de urmărire penală și suma prejudiciului material cauzat centrului corespunde sumelor ilegal încasate din mijloacele financiare ale centrului și confirmate prin semnăturile inculpatei, prezente în contabilitatea centrului..."*.

Totodată, în vederea stabilirii circumstanțelor factologice, în ședința de judecată martorul Valentina Cibuc a declarat instanței că: *"... în perioada când a activat în calitate de contabilă din 2016-2022, a calculat doamnei Dicusari Diana salariu. În perioada 2016-2022 a fost în funcție de director al centrului și șef secție marketing. În baza ordinului a făcut calcul salarial, ordinul era emis de director, era ordin referitor la funcție și salariu conform statelor de personal. Ordinul era de numire în funcție a doamnei Diana Dicusari în funcție de șef secție cultură și marketing. Alte acte de către Dicusari nu au fost prezentate... Anterior Dicusari Diana până în 2016, a mai ocupat funcție prin cumul..., dacă nu greșește, era altă funcție prin cumul și apoi s-au schimbat statele de personal și funcția se numea alt fel, conform clasificatorului de ocupație...Ordinele pe zilele de odihnă erau făcute de către director Diana Dicusari, ordinele date o vizau pe ea și pe alți angajați. Ordinele de activitate a doamnei Dicusari în zilele nelucrătoare, mai mult era pe funcția de marketing, dar în ordin se scrie funcția de bază... Dacă cadrele au făcut ordinul de cumulare, atunci exista o cerere de la minister, când a făcut copie la acte a văzut o cerere în care scria accept și era semnătura ministerului. Pe perioada cât a activat în calitate de contabil, au fost controale de la inspecția financiară, au fost de la casa națională, a fost și inspecția financiară pe un segment dar nu total... pentru funcția cumulată de către Dicusari Diana, veneau ordine la dânsa la contabilitate pe zile de odihnă, seara când pleca doamna era și dimineața la fel. Dar în zile de odihnă, mereu erau ordine că doamna pleca în raioane, când făcea rapoarte pentru Ministerul Culturii de performanță și Dicusari în ele era inclusă..."*.

Circumstanțele similare a declarat, martorul Mariana Tatiana, care fiind audiată a declarat instanței că: *"...activează din 1990 și până în prezent în centrul dat..., se ocupă cu ordinele de angajare, eliberarea, tabelul de pontaj, corespondența de intrare-ieșire, etc. Funcția dată a deținut-o în perioada 2010 -2022... Dicusari Diana activa din octombrie anului 2010, până în septembrie 2022. În 2010 a fost angajată ca director, după care ca specialist principal, muzicolog. În 2011 au trecut prin reorganizare la început de an și doamna a fost director general din 2011 și a fost transferată în funcția de muzicolog în teatrolog și după care în manager specialist. Ordinul a făcut, la cererea doamnei Dicusari, aprobată de domnul Ministru, a tapat ordinul și a semnat doamna Diana și a pus ștampila. Salariu în acel ordin nu era indicat, era scris prin cumul cu un salariu, nu*

era indicată suma, conform statelor. După reorganizare în 2011, funcția specialist, management cultural tot prin cumul și tot pe un salariu. La fel era cerere aprobată de ministrul Focșa și dânsa a făcut ordinul. A fost transferată din funcția de specialist muzicolog în funcția specialist principal management marketing. Funcția dată cumulată era pe o unitate întreagă. Ulterior din 2011 până în 2022, a fost ambele funcții de director și specialist principal la marketing. Din perioada 2010-2022 a cumulată doar 2 funcții. În 2010 salariu era 2000 și ceva de lei dar nu știe precis. În centrul dat, alte persoane mai cumulau funcții dar cu cota 0,5. Acele cereri care erau vizate de ministru, i-o aducea doamna Diana. La centru careva verificări sau controale cu referire la activitatea financiar contabilă a centrului și cu referire la activitatea de personal a fost în 2015, dacă nu greșește, a fost de la inspecția financiară... Centrul prezenta rapoarte financiare și legate de personal le prezenta și raportul anual și darea de activitate...Nu cunoaște dacă erau careva reacții ca rezultat a raportatelor efectuate către minister. Doamna Diana în calitate de salariat și angajator a semnat contractul de angajare. Doamna Diana a fost eliberată din funcție la centru din cauza că este dosar penal. A fost suspendată în septembrie 2022, această suspendare a fost în legătură cu un control din luna iunie, iulie 2022... La acel control au participat 6 persoane și a durat cam o lună, dar era în concediu, a văzut un ordin că a fost o comisie de la ministerul culturii. Încălcările care au fost depistate nu cunoaște. Nu a făcut cunoștință cu actul comisiei...Pentru funcțiile cumulate de către Diana Dicusari, contracte individuale de muncă erau întocmite. În cadrul Centrului responsabil de verificarea legalității ordinului emis, era juristul, el verifica ordinele date. Domnul Tudor Criga juristul îi spunea că este corect. Acceptul ministrului culturii pentru cumularea funcțiilor, era pentru prima și apoi când s-a transferat pentru a doua, a fost aprobată de către ministrul Focșa și ulterior întocmea ordinul de angajare. Funcția de specialist management cultural a fost reorganizată în șef secție marketing...”.

Totodată, din materialele cauzei rezultă că, la data de 15.06.2022 prin Ordinul *****0 a Ministrului Culturii, s-a instituit și aprobat grupul de lucru în vederea evaluării conformității și eficienței activității Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în rezultatul evaluării s-au constatat abuzurile admise de către directorul general al instituției, Diana Dicusari.

Subminând circumstanțe factuale sus redate, instanța de judecată va reține la fel declarațiile efectuate de către membrii grupului de lucru instituit în vederea evaluării conformității și eficienței CNCPPCI, din care a făcut parte martorii Svetlana Pociumban, Feodor Gladii, Ana Varzari, Andrian Pavlov și Nadejda Mocanu.

Astfel, Svetlana Pociumban fiind audiată în calitate de martor în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că: *”...Evaluarea centrului a avut loc în anul 2022-2023, nu ține minte exact... A fost instituit un grup de lucru din care ea făcea parte împreună cu Ana Varzari în funcție de auditor, Mocanu șef direcția management instituțional, Gladii în calitate de jurist la acea perioadă și nu mai ține minte dacă mai era cineva în componența grupului de control... atunci a fost creat acest grup pentru a verifica activitatea centrului, nu cunoștea că acest control să fi fost programat...în formă scrisă la Ministerul Culturii nu a fost înregistrată nicio plângere sau demers. A fost odată doar în calitate de membru de lucru la fața locului, iar restul grupului a fost probabil o lună la centru cu control. Ea personal în cadrul acestui control avea sarcina de a verifica activitatea de specialitate, verificarea atribuțiilor de specialitate pe competența patrimoniului cultural imaterial cum ar fi,*

respectarea planului de activitate a centrului pe partea de cercetare și verificarea patrimoniului imaterial inclusiv organizarea activităților cu caracter național și local de verificarea patrimoniului imateriale, plus elaborarea normelor metodologice pe componența patrimoniului imaterial și organizarea sesiunilor și instruirilor pe același subiect. Au fost constatate anumite erori a centrului integral, în special în insuficiența materialelor metodice elaborate... Aceste erori a enumerat în raportul său în acest grup de lucru, a prezentat conducerii în același raport a constat că activitatea centrului poate fi considerată satisfăcătoare, iar pentru corectarea erorilor a propus să fie elaborat un grafic eșalonat de soluționarea neajunsurilor. Ana Varzari a întocmit raportul că ea era în calitate de auditor și a prezentat raportul spre familiarizare. În versiunea inițială a raportului care i s-a prezentat spre semnare au fost trecute o serie de încălcări din punct de vedere financiar și de altă natură, lucruri care depășesc competența sa, a funcției care deținea atunci, iar constatările sale nu a găsit în versiunea inițială a raportului și a solicitat acesta să fie completat cu constatările pe competența sa, ceea ce ulterior a fost făcut. Nu ține minte careva sume, dar s-a constat cumularea funcției de director cu funcția unui șef direcție de către Dicusari Diana, fapt care era imputat drept ilegal... activitatea care o făcea Dicusari, depășea mult atribuțiile directorului pentru că directorul are sarcini generale de coordonare și monitorizare, el nu trebuie să participe la elaborarea scenariilor și evenimentelor care se organizează de către entitate. Dicusari a făcut parte din foarte multe grupuri de lucru din cadrul Ministerului pentru organizarea evenimentelor naționale cum ar fi zilele naționale, a costumului sau târgul național a covorului. Sunt niște acțiuni majore care implică un timp mare în organizare și directorul putea să dea indicații ca să se organizeze și atât. Dicusari participa nemijlocit la toate pozițiile practic toată logistica, da la solicitarea ministerului Culturii, sau solicitarea sa în calitate de șef direcție. Nu a auzit de la Dicusari ca să prezinte refuz ca să participe la un eveniment. Funcția care o cumula era inclusiv organizarea evenimentelor care a anunțat, organizarea sesiunilor de instruire a specialiștilor din teritoriu... Fapt că directorul centrului participa la toate etapele de pregătire a unei activități inclusiv în afara or. Chișinău și în afara orelor de muncă, zile de odihnă și sărbători, personal face concluzia de aici că activitatea s-a făcut și ea urmează a fi remunerată ca orice muncă prestată de orice persoană... ”.

Totodată, din declarațiile martorului Feodor Gladii rezultă că: ”...Dânsul a fost delegat în componența grupului de lucru, a asistat juridic grupul de control. Controlul a fost în 2022, nu poate spune perioada precis, nu ține minte... În rezultatul controlului s-a constatat încălcarea art. 261 Cod muncii, conducătorul centrului cumula 2 funcții ce nu este admisă de acesta normă și a ridicat 2 salarii... Dacă nu greșește, Dicusari Diana a cumulat funcția de șef marketing..., nu ține minte câți ani, dar ține minte că a fost o perioadă îndelungată de câțiva ani. Acest salariu achitat lui Dicusari Diana a fost achitat din sursele bugetului. În legătură cu acest salariu a lui Dicusari Diana nu cunoaște ce s-a întâmplat pentru că în scurt timp a plecat de la Minister. La finele controlului a fost întocmit act de constatare... În carul controlului a fost depistate mai multe neconformități din care una a dat și semn de infrațiune sub aspect de ridicarea salariului neprevăzut de lege de către directorul centrului Diana Dicusari, ea a făcut ordin de numire singură pe ea în funcție... ”.

Martorul Andrian Pavlov, fiind audiat în cadrul ședinței de judecată, a declarat instanței că: ”...Cunoaște că pe cauza dată a fost efectuat un control de audit, în urma misiunii de audit, a fost prezentat raport de audit în cadrul Ministerului Culturii a fost creată o comisie de examinare a rezultatelor auditului. Membrilor comisie a fost prezentat de către auditorii de la Ministerul Culturii

care au efectuat auditul, în cadrul raportului a fost prezentat inclusiv și încălcările care au fost depistate și ulterior în baza încălcărilor, a înaintat propunere către conducător ca să facă sesizare către organele abilitate. Din câte își amintește, încălcarea de bază a fost că doamna Dicusari activând în baza centrului în anul 2012, a exercitat funcție de conducător a entității, a emis ordin prin care s-a numit pe dumneaei în funcție de șef a unei subdiviziuni din entitatea respectivă, probabil în secția marketing dar nu-și aduce aminte...În rezultatul auditului a fost stabilit un prejudiciu financiar aproximativ 400 000 lei, că a exercitat în cumul 2 funcții, inclusiv că s-a numit prin ordinul emis de ea...”

La fel, din declarațiile martorului Mocanu Nadejda rezultă că: ”...Dicusari Diana era directoarea la Centru și a fost organizată o procedură de evaluare a unor instituții și inclusiv a centrului care îl conducea Dicusari Diana...Solicitând anumite acte s-au depistat 2 ordine cu același număr cu conținut diferit și aceeași dată. În actele respective din câte își amintește era consemnat de către Dicusari Diana că ea cumulează funcția de șef secție marketing și pe altul că cumulează funcția de specialist pe marketing. Erau concluzii rezonabile că lucrurile au fost fabricate... Fiind în calitate de șef direcției management instituțional era obligată să verifice instituțiile subordonate ministerului, era responsabilă mai mult pe partea financiară și mai puțin de aspectul managerial. Nu cunoaște cum din start a apărut decizia ministerului de a evalua instituția respectivă, dar din câte a înțeles că instituțiile care au fost supuse controlului nu au avut nici un control mai mult de zece ani de zile. Până la acest control nu cunoaște când a fost ultimul control. Dicusari Diana era manager al acestui Centru și cumula încă o funcție cu aceea de bază. Dicusari Diana i-a spus că nu cunoștea că nu are voie să cumuleze și a spus că a cumulat funcțiile cu acceptul fostului Ministrul domnul Focșa, dar lucrurile respectiv nu erau consemnate în documentele interne a ministerului, nu au găsit nimic în arhivă, însă la Dicusari Diana a apărut cererea respectivă vizată de către Focșa...Ambele funcții erau câte 8 ore pe zi adică în total 16 ore pe zi. Aceste ore nu au fost lucrate conform tabelului...Nu a văzut însăși realizarea activităților de marketing, ci doar realizarea activităților de manager. Salariul se achita din bugetul de stat. Bugetul a fost prejudiciat cu o sumă de aproximativ 300 000 lei, prin faptul că funcția care a cumulat-o Dicusari Diana de fapt nu a fost realizată...Activitatea sa în calitate de membru în comisia respectivă s-a soldat cu semnarea unei note informative din luna august 2022, dar nu-și amintește data concretă. Centrul prezintă rapoartele financiare trimestriale și anuale. De câte ori a fost în vizită inopinată nu a găsit-o pe Dicusari Diana la serviciu. Juristul Gladi s-a adresat la mai mulți portari care erau pe schimburi și plus minus cunoșteau graficul când doamna era la serviciu din spusele portarilor respectivi. Contractul de muncă de șefa secție nu a fost de găsit și pentru funcția de specialist la fel nu a fost găsită. Suma prejudiciului este suma impozitată.”

Tot aici instanța menționează că circumstanțele sus relatate se completează prin declarațiile martorului Ana Varzari, care a declarat următoarele: ”...a fost instituită o comisie de evaluare, a fost în anul 2022 luna nu poate spune exact, a fost vara anului 2022, a fost emis un ordin privind crearea comisiei de evaluare, în urma acestui ordin a purces la controlul propriu zis. În rezultatul identificării a fost la Centrul unde Diana Dicusari își exercita atribuțiile de director și în rezultatul verificării ei au constatat o gestionare inefficientă a acestei instituții inclusiv și depășirea atribuțiilor de serviciu. La finele acestui control a fost prezentată o notă Ministrului...Prejudiciul constatat în urma controlului era pentru cumulare de șef secție și dacă nu greșește, era și specialist principal,

dar mai mult a avut obiectare la șef secție. Anterior a fost cumulat cu specialist principal dar ei au avut pretenții la șef secție. Dar indiferent care nu ar fi ea, nu avea dreptul să exercite acele atribuții...Nu a fost verificat dacă a exercitat atribuțiile pe funcția cumulată. Auditul în cadrul centrului nu s-a efectuat, ca să efectueze un audit intern este o procedură conform standardelor internaționale, dânsa fiind antrenată într-un audit la alte instituții, una singură nu reușea să realizeze acest control de audit intern...”

În context, analizând sub aspectul factologic declarațiile reprezentantului părții vătămate și declarațiile martorilor, instanța de judecată stabilește că pe lângă declarațiile acestora, starea de fapt se confirmă prin mai multe acte care au fost examinate prin procesele verbale de examinare a documentelor din 06.02.2023, 07.02.2023, 08.02.2023, 09.02.2023 prin care au fost reflectate rezultatele cercetării documentelor ridicate în baza proceselor-verbale de ridicare din 23.09.2022, 12.10.2022, precum și documentelor parvenite de la Ministerul Culturii ca urmare a demersului nr.03/36-4706 din 19.10.2022, recunoscute drept mijloace materiale de probă prin ordonanțele din 06.02.2023, 07.02.2023, 08.02.2023, 09.02.2023 și anexate la materialele cauzei.

Prin cercetarea documentelor sus indicate s-a stabilit că, la data de 11.10.2010 prin ordinul nr.***** Ministrului Culturii, Boris Focșa, Dicusarî Diana a fost angajată în funcție de director general al Centrului Național de Creație Populară (după reorganizare – Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial), începând cu data de 11.10.2010 cu salariu de funcție conform Schemei de încadrare aprobate, dreptul la prima semnătură și deținerea ștampilei instituției.

Ulterior, la 28.10.2010 Dicusarî Diana în calitate de director general al Centrului Național de Creație Populară, a emis ordin privind numirea sa în funcție de specialist principal muzicolog de la data de 11.10.2010, și ulterior începând cu 03.01.2011, s-a transferat în funcție de specialist principal teatrolog.

La 04.04.2011, Dicusarî Diana a emis ordinul de a fi transferată din funcția cumulată de specialist principal teatrolog al CNPC, în funcția de specialist management cultural și marketing prin cumul la CNCPPCI, cu 1,0 salariul din 29.03.2011.

La 17.06.2011 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa, Dicusarî Diana a fost eliberată din funcția de director general, iar la 22.06.2011 a fost angajată repetat în funcția menționată, fiind încheiat la aceeași dată și contractul între Fondator și Directorul general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, prin care aceasta a fost angajată în funcție de director general al Instituției Publice.

La 04.06.2012 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa, au fost încetate raporturile de serviciu cu Dicusarî Diana, director general al Centrului la data de 04.06.2012.

La 05.06.2012 prin ordinul Ministrului Culturii, Boris Focșa, dna Diana Dicusarî a fost angajată repetat în funcția de director general, fiind încheiat la aceeași dată și contractul între Fondator și Directorul general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, prin care aceasta a fost angajată în funcție de director general al Instituției Publice.

Astfel, în perioada 11.10.2010 - 05.06.2012, Dicusarî Diana a deținut cu întreruperi, funcțiile de director general și prin cumul funcțiile de specialist principal muzicolog, specialist principal teatrolog, specialist management cultural și marketing, în perioada suspendării contractului individual de muncă a fostului director general al CNCP (ulterior CNCPPCI), Iustina Scarlat

Ulterior, la 06.06.2012 Dicusari Diana a înaintat către Ministrul Culturii, Boris Focşa o cerere prin care solicită să fie angajată prin cumul de specialist management cultural şi marketing în cadrul Centrului, cu 1,0 salariu, cu începerea de la 06.06.2012, care a fost acceptată de ultimul.

Tot, la 06.06.2012 Dicusari Diana pentru a produce efecte juridice emite două ordine cu acelaşi număr, şi anume „nr.*****”, prin care se angajează singură pe ea prin în calitate de specialist management cultural şi marketing în cadrul Centrului, cât şi în calitate de şef secţie cultură şi marketing, pentru ultima şi fiind calculat şi achitat salariu pentru perioada anilor 2012-2022, în baza ordinelor menţionate.

De menţionat, că faptul prezenţei a două ordine cu acelaşi număr şi aceiaşi dată se datorează faptul că până la reorganizare aceasta a deţinut prin cumul funcţia de specialist management cultural şi marketing, iar după reorganizare funcţia respectivă a fost exclusă fiind introdusă funcţia de şef secţie cultură şi marketing, prin care şi cuantumul salarial pentru funcţia cumulată s-a majorat respectiv.

La 28.12.2018 şi 24.01.2022, Dicusari Diana a emis acordul la ordinul nr.69/l-c şi ordinul nr.*****, prin care îşi stabileşte clasa de salarizare de 65, coeficientul de salarizare de 3,81 şi cuantumul salariului de 6290 lei şi respectiv de 6860 lei, la funcţia în care s-a numit singură de şef al secţiei cultură şi marketing, contrar prevederilor art.261 alin.(1) din Codul muncii.

La acest capitol instanţa de judecată reţine şi prevederile a art. 261 alin.(1) din Codul muncii, conform cărora conducătorul unităţii de stat, inclusiv municipale, sau al unităţii cu capital majoritar de stat nu poate să presteze muncă prin cumul la o altă unitate sau să cumuleze funcţii la unitatea pe care o conduce, cu excepţiile prevăzute de legislaţia în vigoare.

Reieşind din cele menţionate, instanţa de judecată concluzionează că s-a constatat cu certitudine admiterea de către Dicusari Diana în perioada anilor supuşi controlului a încălcărilor menţionate.

Prin urmare, acuzatorul de stat prin actul de învinuire pretinde că în rezultatul acestor acţiuni Dicusari Diana, în perioada 11.10.2010 până la data de 29.09.2022, act*****d în calitate de director al Centrului Naţional de Creaţie Populară de pe lângă Ministerul Culturii, reorganizat la 04.01.2011 prin transformare în Centrul Naţional de Conservare şi Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în continuare (CNCPPCI) de pe lângă Ministerul Culturii, angajându-se fictiv în funcţiile enunţate supra, a primit ilegal mijloace băneşti sub formă de salariu, în sumă totală de 395 441,75 lei, cauzând persoanei juridice „Centrul Naţional de Conservare şi Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial” cu IDNO-*****, daune în proporţii considerabile, fiind afectată în acelaşi timp şi buna desfăşurare a activităţii în sfera publică.

În partea cauzării daunelor în proporţii considerabile drepturilor şi intereselor ocrotite de lege ale persoanei juridice „Centrul Naţional de Conservare şi Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial”, în cazul abuzului de serviciu, incriminat inculpatei Dicusari Diana, instanţa menţionează, că la materialele cauzei penale nu au fost administrate probe pertinente şi concludente cu privire la cauzarea prejudiciului prin infracţiunea de abuzul de serviciu.

În acest context, reieşind din conţinutul acuzaţiilor aduse în raport cu circumstanţele cauzei, instanţa de judecată cu înaintate va da apreciere declaraţiilor inculpatei Dicusari Diana, care a relatat instanţei că: *”...În octombrie 2010 a fost numită de ministrul Boris Focşa în calitate de director în cadrul Centrului Naţional de Creaţie Populară pe atunci. Tot în acea perioadă aproximativ peste o*

săptămână ministrul Boris Focșca a invitat-o și i-a zis că în minister toți directorii care sunt mai cumulează o funcție din motiv că salarizarea este foarte mică și toți directorii au câte o funcție cumulă. Din acest motiv i-a spus să vadă ce cunoaște a face și să vină cu o cerere către dumnealor. Atunci la centru era vacantă funcție de muzicolog, care prevede ascultarea din arhivă a melodiilor și scrierea într-un registru ce fel de piese sunt. Susține că absolvind Institutul de Arte ca regizor, fiind și actriță la Teatrul Folcloric, ca și toți actorii a avut școala muzicală absolvită și avut toate abilitățile și cunoștințele a fi muzicolog, unde înțelegea ce înseamnă cântec folcloric, popular sau altceva. De aceea a scris această cerere nu își amintește exact din ce data, însă era luna octombrie mai târziu, pe care ministrul i-a acceptat-o și la întrebare "ce face mai departe, fiindcă avea un ordin de angajare ca director a Centrului", dânsul i-a zis că este funcție prin cumul și urmează ea să facă ordinul pentru că este funcție din cadrul instituției pe care o conduce. Așa și a făcut a emis ordinul de angajare și a lucrat 3 luni de zile. Ulterior, la Centru a parvenit o cerere din partea d-lui Nicolaescu, care era muzicolog și pe care l-a angajat în funcție, care a cumulat-o. De la începutul anului 2011 a mers la d-ul ministru cu altă cerere, care era vacantă pe atunci - specialist teatru. Reiterează inculpata că avea toate cunoștințele de regizor și funcția de specialist teatrolog pentru dânsa nu era o problemă. Toată coordonarea activității artistice al teatrelor de amatori din republică era coordonată cu dânsa. În 2011 în acea perioadă s-a reorganizat Centrul Național de Creație Populară în Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial și atunci s-au schimbat și ștatele și toate activitățile. În acea perioadă a găsit și un specialist teatru și evident că iarăși a plecat din acea funcție și din aprilie 2011 a fost angajată de Ministrul Focșca ca specialist management cultural și marketing. Iarăși având toate cunoștințele în acest domeniu pentru că licența a făcut-o în specialitatea managementul în domeniul culturii. A activat în acea perioadă până în anul 2012 din motivul că fosta directoare Iustina Scarlat a contestat în judecată ordinul ei și a fost eliberată în luna iunie și numită în luna iulie și din acest motiv din 2012 iarăși a întocmit încă o cerere și iarăși a fost angajată pe aceeași funcție, doar că în calitate de șef de secție marketing și management și în toată această perioadă a activat. Tot ce ține de activitatea sa susține că aceasta era coordonată cu Ministerul Culturii, funcția de director general pentru dânsa era foarte serioasă. În ceia ce ține de funcția de specialist management și marketing cu atenție sporită a atras atenția acestei activități pentru că toate activitățile în teritoriu erau coordonate de dânsa personal care se regăsesc în planurile și rapoartele de activitate. La fel, susține că rezultatele activității sale din 2010 până în 2022 se observ prin lucrurile ce s-au schimbat vizibil în republică în sensul dat. Echipa pe care eu a condus-o și practic tot ce a realizat în acești ani este vizibil și acum pentru toată lumea... Niciodată nu a ascuns nimic toată lumea știa că ea cumulează funcțiile și Ministerul Culturii și colegii din cadrul Centrului. S-a adresat de mai multe ori colegului jurist ca să atragă atenție dacă nu face încălcări, dacă este totul în regulă pentru că citea în Codul Muncii, unde este scris că nu este voie, de asta și întreba de fiecare dată ca să nu greșească și ca să nu aibă probleme... Susține că nu a furat, nu a ascuns și nu a dus în eroare pe nimeni, toți banii și activitatea a fost declarată fie la Ministerul Culturii chiar și prin rapoartele la ANI în rest nu este vinovată cu nimic...".

Astfel, analizând poziția inculpatei sub aspectul factologic în coraport cu cumulum materialelor cauzei penale cercetate în cadrul ședinței de judecată, instanța de judecată stabilește că acestea în esență nu contravin situației de fapt constatăte supra.

Prin urmare, instanța constată că inculpata, Dicusarî Diana nu a negat faptul că, fiind în funcția de director al CNCPPCI a ocupat și alte funcții prin cumul, în special funcția de: muzicolog, teatrolog și ulterior, specialist și șef secție management cultural și marketing.

În altă ordine de idei, inculpata a susținut că prestarea muncii în funcțiile cumulate nu s-a efectuat cu intenția comiterii unui abuz în serviciu, cumularea avînd loc pe perioada în care pozițiile erau vacante, astfel încât când apărea un candidat, inculpata înceta să mai presteze aceste munci, iar legalitatea cumulării funcțiilor a fost analizată în prealabil și consultată cu juristul instituției, martorul Tudor Crigan, care a declarat în fața instanței că: *"... a cunoscut că Diana Dicusarî a cumulat funcție în cadrul Centrului. Cu el s-a discutat întrebarea dacă este posibil de cumulat funcții, fiind aprobarea ministrului. D-na Diana mereu avea îngrijorări că cumulează. Susține că potrivit atribuțiilor sale de serviciu urma să facă cunoștință cu orice act din cadrul Centrului și să verifice că este conform legii. La fel atunci a avut indicația d-nei Diana de a verifica legalitatea cumulului. Având pe profesorul Romandaș în dreptul muncii a făcut o adresare verbală în care i s-a sugerat că nu este o încălcare atît timp cît munca care o face angajatul în cadrul instituției și directorul este cumva raportată la nivelul atribuțiilor de salarizare și că nu primește salariu pentru nimic, dar primește salariu pentru munca efectiv muncită în cadrul instituției. Au fost multe interpretări, însă cu aprobarea ministrului a cererii de angajare și în temeiul planului anual de activitatea care în fiecare an se făcea și raportul anual la minister s-a considerat și se consideră în continuare la ziua de astăzi că munca a fost făcută temeinic și legală. Funcția de șef secția marketing din ceia ce ține minte era în legătura cu presa, organizarea evenimentelor de toate genurilor în teritoriu, care se petreceau în timpul săptămânii dar majoritatea erau în weekend, cam toate weekendurile erau ocupate, pentru că până a fi jurist consult mergea el în teritoriu. D-na Dicusarî Diana a efectuat munca efectivă conform funcției care era confirmată și prin raportul anual care se făcea către ministru. Nu era nici un eveniment care se făcea fără coordonarea cu ministerul. Programul de muncă al acestei funcții îi este greu să spună, practic programul de 8 ore era depășit, în weekend la fel. În cadrul dosarelor penale și civile s-a constatat că se depășeau orele, care erau pentru cumul și funcția de bază care o deținea d-na Diana. Mereu programul de muncă era depășit...În cadrul controalelor planificate la Centru de inspectoratul muncii și fiscal nu a fost din câte cunoaște vreo constatare că d-na director cumulează funcții și este o încălcare a legii. Pe perioada activității sale o sancțiune sau plângere în adresa lui Diana Dicusarî nu a fost..."*

Instanța reține că în cadrul cercetării judecătorești la fel a fost audiat martorul apărării Volontir Oleg, care în partea prejudiciului pretins a fi cauzat prin infracțiune a declarat instanței că: *"...A cunoscut că Diana Dicusarî a cumulat 2 funcții, toți cunoșteau acest fapt. Personal a avut funcție de monitorizare a funcție artistice, care prevedea ca să cunoască activitatea tuturor colegilor din instituție, ceia ce privește activitățile artistice...Toate aceste funcții au fost realizate de către Diana Dicusarî și nu doar imaginea centrului, dar și a culturii în general s-a îmbunătățit și a avut un efect a imaginii pe toată RM. S-a schimbat atitudinea instituției față de centru în aspect pozitiv. Centrul a devenit instituție metodologică, fapt care a fost recunoscut de toate subdiviziunile din teritoriu și față de instituțiile din *****. Au fost stabilite relații pozitive cu foarte multe instituții fără care*

promovarea unui produs cultural este imposibil. A fost ridicat nivelul evenimentelor organizate. Au fost stabilite prin această activitate relații bilaterale din România, instituții de profil, care evident au și până în ziua de zi un impact pozitiv la cultura tradițională...Sustine martorul că a activat de la 08:00-17:00 cu pauza de masă. În instituția lor este imposibil să vii la oră și să pleci la oră pentru că activitatea prevedea colaborarea cu alții colegii din teritoriu, care pot veni mai devreme sau mai târziu, se făcea program după posibilitățile lor. Evident atunci când aveau manifestări propriu zis el personal venea mult mai devreme și pleca mai târziu. Diana Dicusari la fel venea ca și el, observa acest lucru pentru că erau cu birourile vizavi. Des când venea ea deja era și când pleca ea rămânea la serviciu având în audiență colegi din teritoriu... Dicusari Diana a fost desemnată managerul anului 2018 conform rezultatelor activității, totale inclusiv cele de marketing. Decizie a fost luată de Ministerul Culturii și este o dovadă că îndeplinea atribuțiile bine și nu a avut ca să fie careva plângeri în privința lui Diana Dicusari. În cadrul Centrului toți directori au cumulat funcții în perioada cât a lucrat în această instituție. Afirmă că pe parcursul activității sale în cadrul Centrului controale financiare la sigur au fost efectuate și controale efectuate de la colegii din Ministerul Culturii, inclusiv rapoartele care le făcea trimestrial și anual erau verificate de colegii de la minister. Nu a fost raportat cumulul lui d-na Dicusari ca o abatere. Dețineau diplome pentru o activitate în instituție și în fiecare an erau menționați ca profesioniști în instituție...”.

Astfel, instanța de judecată nu va reține ca plauzibile concluziile acuzatorului de stat privind cauzarea daunelor în proporții considerabile persoanei juridice „Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial”, sub formă de salariu, în sumă totală de 395 441,75 lei, or martorii audiați în ședință, Tudor Crigan și Oleg Volontir au confirmat că, inculpata Dicusari Diana obișnuia să vină la serviciu înainte de programul obișnuit de lucru și să rămână după orele de muncă. De asemenea, aceasta lucra și în zilele de weekend, dedicându-se cu seriozitate sarcinilor și responsabilităților sale. Această prezență extinsă la locul de muncă indică fără echivoc faptul că, inculpata Dicusari Diana nu doar că a fost prezentă, dar a și desfășurat activitățile necesare pentru a-și îndeplini atribuțiile, inclusiv pe cele aferente funcției cumulate.

De asemenea, martorii apărării Tudor Crigan, Oleg Volontir au subliniat faptul că, toate evenimentele organizate de Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial au fost gestionate direct de către Dicusari Diana, în calitatea funcției deținute de șef de secție marketing.

Astfel, instanța constată că prin prezența inculpatei Dicusari Diana la locul de muncă înainte de începerea programului oficial și prin rămânerea după orele de lucru, deplasările în teritoriu și ieșirile la muncă în zilele de weekend, evenimentele organizate conform activității instituției, se atestă îndeplinirea sarcinilor prevăzute de funcțiile cumulate, iar prin realizarea efectivă a acestora inculpata Dicusari Diana a contribuit activ la dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural național. Acest fapt a fost demonstrat prin numeroasele diplome/titluri onorifice acordate, obținute pentru activitatea sa excepțională. În rândul său toate aceste distincții demonstrează că, activitatea sa nu a fost una formală sau fictivă, ci a avut un impact real și benefic în cadrul instituției.

Prin urmare, instanța conchide că plata salariului a fost efectuată de către angajator pentru munca efectiv prestată, astfel încât nu poate fi constatată o obținere nejustificată de beneficii

materiale de către Dicusarî Diana, or dovada prestării muncii de facto se confirmă inclusiv și prin depozițiile martorilor acuzării audiați în instanța de judecată.

În acest context, prin procesul-verbal de examinare din 07.02.2023, a documentelor ridicate la data de 12.10.2022, s-a constatat că Tatiana Maria în calitate de șef servicii și Valentina Costiuc în calitate de contabil-șef al Centrului, sunt persoane care au efectuat evidența respectării disciplinei de muncă și calcularea și achitarea cuantumului salariat ce îi revine inculpatei Dicusarî Diana pentru funcțiile cumulate de către aceasta în perioada în care aceasta a deținut și funcția de director general al Centrului.

Astfel, instanța observă că din declarațiile martorilor acuzării Tatiana Maria și Valentina Costiuc nu rezultă încălcarea de către inculpata a disciplinei de muncă sau prestarea fictivă a muncii în funcțiile cumulate de către ultima în perioada în care a deținut și funcția de director general al Centrului.

Totodată, analizând declarațiile efectuate de către membrii grupului de lucru instituit în vederea evaluării conformității și eficienței CNCPPCI, din care a făcut parte martorii Svetlana Pociumban, Feodor Gladii, Ana Varzari, Andrian Pavlov și Nadejda Mocanu, la fel nu se constată prestarea fictivă a munci aferente funcțiilor cumulate de către Dicusarî Diana. Or, potrivit declarațiilor martorului Ana Varzari: *"...Nu a fost verificat dacă Dicusarî Diana a exercitat atribuțiile pe funcția cumulată..."*.

În acest sens instanța va aprecia critic declarațiile martorului Nadejda Mocanu, precum că: *"...Nu a văzut însăși realizarea activităților de marketing, ci doar realizarea activităților de manager..."*, or declarațiile respective nu sunt confirmate de către alți martori, care făceau parte din același grup de lucru, mai mult ca atât acestea contrazic declarațiilor martorului Svetlana Pociumban, care avea nemijlocit sarcina de a verifica activitatea de specialitate în cadrul controlului efectuat, declarând în acest sens că: *"...activitatea care o făcea Dicusarî, depășea mult atribuțiile directorului pentru că directorul are sarcini generale de coordonare și monitorizare, el nu trebuie să participe la elaborarea scenariilor și evenimentelor care se organizează de către entitate. Dicusarî a făcut parte din foarte multe grupuri de lucru din cadrul Ministerului pentru organizarea evenimentelor naționale cum ar fi zilele naționale, a costumului sau târgul național a covorului. Sunt niște acțiuni majore care implică un timp mare în organizare și directorul putea să dea indicații ca să se organizeze și atât. Dicusarî participa nemijlocit la toate pozițiile practic toată logistica, da la solicitarea ministerului Culturii, sau solicitarea sa în calitate de șef direcție. Nu a auzit de la Dicusarî ca să prezinte refuz ca să participe la un eveniment. Funcția care o cumula era inclusiv organizarea evenimentelor care a anunțat, organizarea sesiunilor de instruire a specialiștilor din teritoriu... Fapt că directorul centrului participa la toate etapele de pregătire a unei activități inclusiv în afara or. Chișinău și în afara orelor de muncă, zile de odihnă și sărbători, personal face concluzia de aici că activitatea s-a făcut și ea urmează a fi remunerată ca orice muncă prestată de orice persoană..."*.

Astfel, acuzarea nu a probat faptul că, inculpata Dicusarî Diana a obținut un folos material injust sau a generat un prejudiciu instituției. Or, în realitate, Dicusarî Diana a exercitat efectiv atribuțiile funcțiilor cumulate, pentru care a fost remunerată.

Totodată, instanța constată că activitatea inculpatei Dicusarî Diana în funcțiile cumulate a fost reflectată în rapoartele de activitate ale Centrului Național de Conservare și Promovare a

Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI), care detaliază acțiunile și rezultatele obținute, fiind aprobate și vizate anual de Ministerul Culturii, fără careva obiecții. Faptul că, în perioada de aproape 12 ani, nici Ministerul Culturii, nici organele de control financiar nu au contestat legalitatea acestor plăți, confirmă că remunerarea efectuată nu poate fi considerată drept prejudiciu cauzat prin infracțiune.

În felul acesta, în acțiunile inculpatei în acest caz lipsește latura obiectivă, or la stabilirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 327 alin.(1) Codul penal, este esențială stabilirea faptei prejudiciabile, ca element a laturii obiective a componenței de infracțiune.

În cazul din speță s-a demonstrat cu certitudine că, acțiunile lui Dicusarî Diana nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(1) Cod penal, dar ale contravenției prevăzute de art.312 alin. (1) Cod contravențional, anume datorita faptului, că de către partea acuzării nu a fost demonstrat faptul cauzării daunelor considerabile drepturilor și intereselor Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial prin abuzul de serviciu.

În continuare, **sub aspectul încadrării juridice a faptei incriminate lui Dicusarî Diana**, instanța reține că conform art.113 alin.(1) Codul penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală. Alin.(2) al aceluiași articol stabilește că calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători.

Calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători. În acest sens, instanța de judecată relevă că în cauza „*Kokkinakis vs Grecia din 25.25.1993*” CtEDO a statuat că o infracțiune trebuie să fie definită clar prin lege. Această condiție va fi îndeplinită atunci când individul poate să știe, pornind de la prevederea normei pertinente și la nevoie cu ajutorul interpretării ce-i este dată în jurisprudență, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze răspunderea penală.

La caz se reține că, inculpatei îi este incriminată comiterea infracțiunii prevăzută de art.30, 327 alin. (1) Cod penal și anume Abuzul de serviciu în forma prelungită, manifestată prin îndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii, săvârșită din interes material, care a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice.

Înainte de toate cu referire la elementele constitutive ale componenței de infracțiuni incriminate, instanța de judecată reține că potrivit art.30 Cod penal, se consideră infracțiune prelungită fapta săvârșită cu intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune.

Obiectul juridic special al infracțiunii analizate îl formează relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, care presupune îndeplinirea de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu în mod corect, fără abuzuri, cu respectarea drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și ale celor juridice.

Obiectul material al infracțiunii analizate îl reprezintă sau îl poate reprezenta corpul persoanei ori bunurile mobile sau imobile. Persoana fizică sau juridică, ale cărei drepturi sau interese ocrotite

de lege suferă daune în proporții considerabile, este victima infracțiunii prevăzute la art. 327 Cod penal.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la art.327 Cod penal include următoarele trei semne: 1) fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiunea sau inacțiunea de folosire a situației de serviciu; 2) urmările prejudiciabile, și anume daunele în proporții considerabile cauzate drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice; 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Prin „folosirea situației de serviciu” se înțelege săvârșirea unor acțiuni sau inacțiuni care decurg din atribuțiile de serviciu ale făptuitorului și care sunt în limitele competenței sale de serviciu.

Infracțiunea prevăzută la art.327 CP RM este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul producerii daunelor considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

Prin „daune în proporții considerabile cauzate drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice” se înțelege după caz: 1) vătămarea ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății; 2) leziunile corporale care nu implică un prejudiciu pentru sănătate; 3) daunele materiale care nu ating proporțiile mari etc.

Conform art. 126 alin. (3) din Codul Penal, se consideră proporții considerabile sau esențiale valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, poluate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 10 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Latura subiectivă a infracțiunii analizate se caracterizează prin intenție directă sau indirectă. Motivul infracțiunii în cauză are un caracter special. După caz, acesta se exprimă în: 1) interesul material; 2) alte interese personale.

Subiectul infracțiunii analizate este persoana fizică responsabilă care, în momentul comiterii faptei, a atins vârsta de 16 ani. De asemenea, subiectul trebuie să aibă calitatea specială de persoană publică.

Conform art. 123 alin. (2) din Codul Penal prin persoană publică se înțelege: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

În urma aprecierii probelor prezentate de acuzare instanța de judecată nu poate reține în acțiunile inculpatei săvârșirea faptei incriminate.

Or, cercetând nemijlocit și sub toate aspectele probele prezentate de părți, instanța de judecată apreciază că în virtutea art. 8 Cod de procedură penală, partea acuzării nu a demonstrat în afara oricărui dubiu rezonabil că acțiunile inculpatei constituie infracțiune prevăzută de art. art.30, 327 alin. (1) Cod penal, și nu a prezentat probe pertinente și concludente capabile să răstoarne versiunea înaintată de partea apărării referitor la cele incriminate.

Analizând probatoriul administrat, instanța de judecată apreciază că prin probele prezentate și susținute în instanță, partea acuzării a fost capabilă să demonstreze că Dicusarî Diana activând în calitate de director al Centrului Național de Creație Populară de pe lângă Ministerul Culturii, reorganizat la 04.01.2011 prin transformare în Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) de pe lângă Ministerul Culturii, a emis Ordinele prin care s-a numit pe sine însăși prin cumul în diverse funcții în cadrul Centrului, însă acuzarea nu a demonstrat și nu a probat faptul că aceste angajări prin cumul au fost fictive și au cauzat Centrului un prejudiciu considerabil.

Or, din însăși probele prezentate de partea acuzării urmează cu certitudine că inculpata ca fiind angajată fictiv de fapt și-a îndeplinit atribuțiile de serviciu aferente funcțiilor cumulate.

Subsecvent, instanța de judecată notează că infracțiunea incriminată inculpatei este o infracțiune de rezultat (materială), astfel încât consumarea ei este legată, în mod obligatoriu, de producerea unor consecințe prejudiciabile, și anume: „cauzarea daunelor în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice”.

În lumina celor reflectate, instanța de judecată nu a stabilit cu certitudine și fără orice dubiu că prin acțiunile sale intenționate inculpata Dicusarî Diana a cauzat Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) careva daune în proporții considerabile.

Instanța de judecată apreciază că versiunea susținută de către inculpata Dicusarî Diana, precum că de fapt și-a îndeplinit atribuțiile de serviciu este veridică și este susținută în mare parte de martorii acuzării și apărării, precum și prin înscrisurile cercetate în ședința de judecată.

Prin urmare la delimitarea contravenției de abuz de putere sau abuz de serviciu de infracțiunea prevăzută de art.327 Cod penal, instanța de judecată ține cont de faptele care au un caracter disciplinar sau contravențional anume prin dauna cauzată drepturilor persoanei fizice sau juridice care trebuie să fie efectivă și determinată, întrucât în raport de acest semn obiectiv se apreciază, dacă fapta prezintă sau nu un anumit grad de pericol social.

Totodată, Curtea Constituțională, în Hotărârea nr.33 din 07.12.2017, a statuat că, nu orice încălcare a prevederilor unei legi poate atrage răspundere penală pentru abuz de putere sau abuz de serviciu.

Evaluarea corectă și unitară a urmărilor prejudiciabile, în cazul infracțiunilor de abuz de putere este principială, deoarece de întinderea acestora depinde disocierea infracțiunii prevăzute la art. 327 Cod penal, de contravenție cu aceeași denumire consacrată în art.312 Cod contravențional, adică aplicarea sferei ilicitului penal sau a celui contravențional.

Instanța apreciază, că la caz s-a stabilit cu certitudine fapta de folosire intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice, însă fapta respectivă nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, de săvârșirea căreia este învinuită inculpata Dicusarî Diana.

În asemenea circumstanțe, instanța de judecată ajunge la concluzia unică și incontestabilă – Abuzul de serviciu comis de către inculpata Dicusarî Diana nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.30, 327 alin.(1) Cod penal, iar fapta acesteia constituie contravenție prevăzută de art. 312 alin. (1) Cod contravențional – Abuzul de serviciu, adică îndeplinirea sau neîndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană publică a unei acțiuni cu încălcarea legii, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, în temeiul căruia aceasta urmează să fie trasă la răspundere contravențională și sancționată.

5. Referitor la stabilirea categoriei și a termenului de pedeapsă:

În ședința de judecată acuzatorul de stat Gheorghe Caragia a solicitat a o recunoaște vinovată pe Dicusari Diana de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.327 alin.(1) din Codul penal, stabilindu-i-se în baza acestei legi, pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 1620 u.c, echivalentul a 81000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 4 (patru) ani.

În temeiul prevederilor art.162 alin.(1), pct.5) din Codul de procedură penală, documentele care au fost recunoscute în calitate de corpuri delictive și anexate la cauza penală a le păstra la materialele cauzei penale pe tot termenul de păstrare a acestora.

A admite integral acțiunea civilă înaintată de reprezentantul Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, în mărime de 395 441,75 lei.

A menține sechestrul aplicat prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana. din 06.03.2023, asupra a 31,6 % și 14,05 % cote procentuale din bunul imobil teren pentru construcții, amplasat în mun. Chișinău, com. *****, s. *****, str. *****, cu nr. cadastral *****, în vederea asigurării recuperării prejudiciului cauzat.

A aplica măsura preventivă inculpatei Dicusari Diana obligarea de a nu părăsi țară, până la devenirea definitivă a sentinței.

Avocatul Olga Burea a solicitat instanței de judecată adoptarea unei sentințe de achitare în privința Diane Dicusari, pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b/1 Cod penal.

Potrivit art. 332 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional, iar potrivit art. 391 alin.(2) același Cod, în cazul prevăzut în art. 332 alin.(2), instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional.

Potrivit art. 9 alin.(1) Cod contravențional, la aplicarea legii contravenționale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante.

Art. 41 alin.(1) Cod contravențional stipulează că sancțiunea contravențională se aplică în funcție de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de caracteristica persoanei și de circumstanțele atenuante și agravante, iar alin.(2) același articol stipulează că față de persoana a cărei vinovăție este dovedită se aplică o sancțiune echitabilă, în limitele și în conformitate cu dispozițiile prezentului cod.

În altă ordine de idei, instanța de judecată constată că conform actului de învinuire data comiterii faptei prelungite este indicată perioada 11.10.2010 - 29.09.2022.

În acest sens instanța reține că conform art.30 alin.(1) Cod contravențional, prescripția înlătură răspunderea contravențională. Alin. (2) al aceluiași articol din Codul contravențional (în vigoare la data comiterii faptei), stabilește termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale de un an.

Totodată, conform art.30 alin. (2) Cod contravențional (în vigoare la data examinării cauzei în fond 14 mai 2025), termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este 18 luni. La fel, prin modificările operate în art. 30 Cod contravențional, legiutorul a introdus alin. (5/1), conform căruia termenul de prescripție se întrerupe în cazul în care, până la expirarea termenelor prevăzute de alin. (2) și (3), cauza contravențională se remite în instanța de judecată pentru examinare.

În acest context instanța notează că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a specificat că normele privind retroactivitatea stabilite la art. 7 din Convenție se aplică doar dispozițiilor care definesc infracțiuni și sancționarea respectivă. În principiu, acestea nu se aplică legilor de procedură, a căror aplicare imediată, conform principiului *tempus regit actum* a fost considerată rezonabilă de către Curte.

În ceea ce privește, în special, prescripția, Curtea a considerat că art. 7 nu împiedică aplicarea imediată la procedurile în desfășurare a legilor care prelungesc termenele de prescripție, din moment ce faptele imputate nu s-au prescris niciodată.

Curtea a stabilit că normele în materie de prescripție sunt legi de procedură, în măsura în care acestea nu definesc infracțiunile și pedepsele, și că pot fi interpretate ca impunând o simplă condiție prealabilă pentru examinarea cauzei [Previti împotriva Italiei (dec.), 2013, pct. 80-85; Borcea împotriva României (dec.), 2015, pct. 64; Orlen Lietuva Ltd. împotriva Lituaniei, 2019, pct. 97].

Cu toate acestea, atunci când o dispoziție descrisă ca procedurală în dreptul intern are o influență asupra severității pedepsei care trebuie aplicată, Curtea consideră această dispoziție ca „drept penal material“, căreia i se aplică ultima frază din art. 7 § 1 din Convenție.

Astfel, în cauza Scoppola împotriva Italiei, Curtea a statuat că dacă există o neconcordanță între legea penală în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii și legile penale ulterioare pronunțate înainte de hotărârea definitivă în cauză, ***instanțele trebuie să aplice legea ale cărei dispoziții sunt cele mai benefice inculpatului.***

Prin urmare, având în vedere că dispozițiile art. 30 alin.(2) din Cod contravențional (în vigoare la momentul comiterii faptelor), stabilește termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale de un an, instanța va aplica dispozițiile art. 30 alin.(2) din Cod contravențional (în vigoare la momentul comiterii faptelor), care sunt cele mai benefice inculpatei-contravenientei.

Astfel, instanța de judecată constată că de la data comiterii faptei indicată în actul de învinuire 11.10.2010 - 29.09.2022 până la data examinării cauzei în instanța de judecată, a trecut mai mult de un an, expirând termenul de prescripție a răspunderii contravenționale.

Totodată, având în vedere că Legea contravențională în vigoare la momentul comiterii faptelor, nu prevede instituția întreruperii termenelor de prescripție a răspunderii contravenționale în situațiile în care, până la expirarea termenelor prevăzute de art. 30 alin. (2) și (3), cauza contravențională se remite în instanța de judecată pentru examinare, ci doar instituția suspendării dacă persoana care a săvârșit contravenția se sustrage de la procesul contravențional, instanța constată că la materialele cauzei nu au fost administrate probe privind sustragerea lui Dicusari Diana de la procedura contravențională, lipsind temeiuri de suspendare a cursului prescripției răspunderii contravenționale.

Conform art.461 Cod contravențional, în cazul în care pe parcursul judecării cauzei se constată vreunul din temeiurile prevăzute de art.441 și 445, instanța încetează procesul contravențional.

Conform art.441 alin.(1) lit.b) Cod contravențional, procesul contravențional pornit încetează, dacă se constată vreunul din temeiurile prevăzute la art.3 alin.(3), art.4 alin.(3), art.20-31.

Prescripția răspunderii contravenționale este reglementată de art.30 Cod contravențional, caz care intră sub incidența art.441 alin.(1) lit.b) Cod contravențional, deci instanța de judecată va înceta procesul contravențional în privința lui Dicusari Diana, pe motivul intervenirii prescripției.

În favoarea soluției emise instanța de judecată reiterează că rațiunea prescripției este bazată pe faptul că, după trecerea unei perioade îndelungate de timp de la săvârșirea contravenției, tragerea la răspundere contravențională devine inefficientă în raport cu scopul sancțiunii. După trecerea acestei perioade, prevenția generală nu se mai realizează, atât din considerentul că rezonanța socială a faptei scade considerabil, cât și pentru că făptuitorul pierde sentimentul de impunitate.

Referitor la acțiunea civilă

Potrivit jurisprudenței CEDO (hotărârea Tonchev vs Bulgaria din 19.11.2009), Curtea a recunoscut încălcarea art. 6 CEDO prin nesoluționarea acțiunii civile în procedura penală și a statuat că, „...în situația în care sistemul intern permite reclamanților să introducă o acțiune civilă alăturată procesului penal, statul are obligația să se asigure că aceștia se bucură de garanțiile fundamentale prevăzute de art. 6 ale Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04 noiembrie 1950”.

Potrivit art.221 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se întentează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești. Acțiunea civilă se întentează față de bănuit, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinuitului, inculpatului.

Potrivit art. 45 alin. (2) din Codul contravențional, soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui.

Din prevederile legii rezultă că, persoana care a cauzat prin fapta sa o daună altei persoane este obligată la repararea ei, ceea ce implică dreptul celui prejudiciat de a solicita repararea pagubei. Dreptul respectiv se realizează prin constituirea victimei în calitate de parte civilă și înaintarea acțiunii civile.

În cadrul urmăririi penale, partea vătămată Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) în persoana directorului Zagoreanu Silvia a depus acțiunea civilă prin care a solicitat repararea prejudiciului material în mărime de 395 441,75 lei (v. III, f.d.114-117).

În motivarea cererii de chemare în judecată s-a indicat că în perioada 11.10.2010 - 29.09.2022, Dicusari Diana în calitate de director al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial a utilizat în mod abuziv funcția de conducere pentru a-și atribui, fără temei legal, mai multe funcții în cadrul instituției pe care o administrea, astfel prejudiciind material

instituția publică cu suma totală de 395.441,75 lei, fiind afectată buna desfășurare a activității instituției.

Potrivit art.219 alin.(2) pct.1) Cod de procedură penală, persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot intenta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvârșirii faptei interzise de legea penală.

Conform art. 1998 alin.(1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Instanța de judecată menționează că reparația prejudiciului în procesul penal poate fi înfăptuită doar atunci când între fapta ilicită și prejudiciu există un raport de cauzalitate, direct sau indirect. Este necesar ca prejudiciul să aibă o întindere determinată. Caracterul cert al prejudiciului înseamnă că acesta este un prejudiciu sigur, s-a produs în realitate, poate fi evaluat.

Totodată, instanța constată că în cadrul ședinței de judecată din 17.02.2025, reprezentatul părții vătămate și civile CMCPPCI Vasile Ceban a susținut acțiunea civilă înaintată, prezentând în susținerea valorii prejudiciului material raportul privind rezultatele inspectării financiare complexe la Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, probă care în opinia ultimului confirmă cauzarea prejudiciului material de către Dicusari Diana prin abuzul de serviciu.

Având în vedere că prejudiciul material pretins a fi cauzat prin infracțiune de abuz de serviciu constituie în sine nu alt ceva de cât salariu primit de către Dicusari Diana în urma cumulării mai multor funcții în cadrul instituției pe care o administra, instanța nu va pune la bază raportul prezentat în susținerea acțiunii civile or, acesta doar confirmă sumă primită de către ultima sub formă de salariu, însă prin acest raport nu se confirmă caracterul fictiv a muncii aferente funcțiilor cumulate.

Or, pe parcursul examinării cauzei s-a constatat, că acțiunile lui Dicusari Diana nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(1) Cod penal, dar ale contravenției prevăzute de art.312 alin. (1) Cod contravențional, anume datorită faptului, că nu s-a demonstrat faptul cauzării daunelor considerabile drepturilor și intereselor Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial prin abuzul de serviciu.

Instanța a constatat fapta de folosire intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice, însă instanța de judecată nu a stabilit cu certitudine și fără orice dubiu că prin acțiunile sale intenționate inculpata Dicusari Diana a cauzat Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) careva daune în proporții considerabile.

Prin urmare, instanța de judecată apreciază că între fapta ilicită comisă de către inculpata Dicusari Diana și prejudiciul pretins a fi cauzat părții vătămate Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) nu există un raport de cauzalitate.

Așadar, raportând cerințele părții civile și vătămate Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) din acțiunea înaintată la situația de fapt stabilită, instanța de judecată va adopta o soluție de respingere a acțiunii civile înaintate de Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) privind

încasarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune în sumă de 395 441,75 lei, ca fiind neîntemeiată.

Cu referire la menținerea sechestrului aplicat asupra bunurilor imobile

Conform prevederilor art.385 alin.(1) pct.12 Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată hotărăște chestiunea dacă urmează să fie ridicat sechestrul asupra bunurilor.

Potrivit art.202 alin.(1) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală din oficiu sau instanța de judecată, la cererea părților, poate lua în cursul procesului penal măsuri asiguratorii pentru repararea prejudiciului cauzat de infracțiune, pentru eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor, precum și pentru garantarea executării pedepsei amenzii.

Potrivit materialelor cauzei se atestă că la prin încheierea Judecătorei ***** (sediul Ciocana) nr. 12-163/2023 din 06.03.2023, a fost autorizată punerea sub sechestrul a 31,6 % și 14,05 % cote procentuale din bunul imobil teren pentru construcții, amplasat în *****, com. *****, s. *****, str. *****, cu nr. cadastral *****, care aparține cu drept de proprietate lui Dicusari Diana, în vederea asigurării recuperării prejudiciului cauzat.

Examinând chestiunea cu privire la sechestrul aplicat în prezenta cauză penală, instanța de judecată menționează următoarele.

Potrivit prevederilor art. 210 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, bunurile se scot de sub sechestrul prin hotărârea organului de urmărire penală sau instanței dacă, în urma retragerii acțiunii civile, modificării încadrării juridice a infracțiunii incriminate bănuțului, învinutului, inculpatului ori din alte motive, a decăzut necesitatea de a menține bunurile sub sechestrul. Instanța de judecată, judecătorul de instrucțiune sau procurorul, în limitele competenței lor, ridică sechestrul asupra bunurilor și în cazurile în care constată ilegalitatea punerii acestora sub sechestrul de către organele de urmărire penală fără autorizația respectivă. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată este în drept să mențină bunurile sub sechestrul și după încetarea procesului penal, scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau achitarea persoanei, în termen de o lună de la rămânerea definitivă a hotărârii respective.

Prin urmare, reieșind din soluția privind respingerea solicitării reprezentatului părții vătămate CMCPPCI - Vasile Ceban cu privire la încasarea de la inculpata Dicusari Diana a prejudiciului material cauzat prin infracțiune în sumă de 395 441,75 lei în beneficiul Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI), instanța nu consideră că este oportună și necesară menținerea sechestrului aplicat asupra bunurilor imobile în vederea asigurării recuperării prejudiciului cauzat.

Totodată, ținând cont că, în privința inculpatei Dicusari Diana prin prezența sentință nu se aplică pedeapsa sub formă de amendă, instanța constată că menținerea sechestrului aplicat nu se justifică prin scopul garantării executării hotărârii

Astfel, instanța de judecată va dispune ridicarea după o (una) lună de la intrarea în vigoare a prezentei sentințe sechestrul aplicat prin încheierea Judecătorei ***** (sediul Ciocana) nr. 12-163/2023 din 06.03.2023, asupra 31,6 % și 14,05 % cote procentuale din bunul imobil teren pentru

construcții, amplasat în *****, com. *****, s. *****, str. *****, cu nr. cadastral *****, care aparține cu drept de proprietate lui Dicusari Diana.

Cu privire la cheltuieli judiciare

Cu referire la cheltuielile judiciare instanța de judecată reține, că în ședința de judecată, acuzatorul de stat nu a solicitat încasarea din contul inculpatei a cheltuielilor judiciare.

Cu privire la mijloacele materiale de probă și corpuri delict

Mijloacele materiale de probă recunoscute în prezenta cauză penală, urmează a fi păstrate la materialele cauzei penale pe toată durata păstrării acestora, potrivit art. 162 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală, care prevede că, documentele care constituie corpuri delict rămân în dosar pe tot termenul de păstrare a lui sau, la solicitare, se remit persoanelor interesate.

În temeiul celor expuse, examinând sub toate aspectele, complet și obiectiv circumstanțele cauzei penale, în conformitate cu prevederile art. 30, 45, 312, 441, 461 Cod Contravențional, art. 157, 162, 221, 329, 341, 384, 385, 391-395, 397, 402 Cod de procedură penală al Republicii Moldova, instanța de judecată,-

H O T Ă R Ă Ș T E:

Se încetează procesul penal în privința lui **Dicusari Diana *****,** născută la *****, învinuită în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 30, 327 alin.(1) din Codul penal, din motiv că fapta constituie o contravenție.

Se recunoaște vinovată **Dicusari Diana *****,** de săvârșirea contravenției prevăzute de art. 312 alin. (1) din Codul contravențional.

Procesul contravențional în privința lui **Dicusari Diana *****,** în baza art. 312 alin. (1) din Codul contravențional, se încetează în temeiul art. 441 alin. (1) lit. b) din Codul contravențional, în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere contravențională.

Se respinge acțiunea civilă înaintată de Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial (CNCPPCI) către Dicusari Diana *****, privind încasarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune în sumă de 395 441,75 lei, ca fiind neîntemeiată.

Se ridică după 1 (una) lună de la intrarea în vigoare a prezentei sentinței sechestrul aplicat prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 12-163/2023 din 06.03.2023, asupra 31,6 % și 14,05 % cote procentuale din bunul imobil teren pentru construcții, amplasat în *****, com. *****, s. *****, str. *****, cu nr. cadastral *****, care aparține cu drept de proprietate lui Dicusari Diana.

Cu referire la prevederile art. 157 și art. 162 alin. (1) pct. 5) CPP mijloacele de probă urmează a fi păstrate la materialele cauzei penale.

Sentința poate fi atacată în ordine de apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani).

**Președintele ședinței,
Judecător**

Ana CUCERESCU
